

Brassói Lapok

XL. évfolyam
44 szám.

Főszerkesztő:
Szele Béla dr.

Szombat

1935. évi február 23

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Belföldre: A kézbesítő kézbesítési díjával és a pénzbeszedőnkasszó-díjával egyetemben 74 lej. Brassóban 70 lej. Ha az előfizető közvetlenül a kiadóhivatalnak fizet, az előfizetési díj 68 lej. — Postai kézbesítéssel és közvetlenül a kiadóhivatalnak fizetve, az előfizetési díj havonta 60 lej. — A külföldre: negyedévre 300 lej, félévre 600 lej, egész évre 1200 lej. — Magyarországon negyedévre 12 pengő, félévre 24 pengő, egész évre 48 pengő. — **HIRDETÉSEK** díja hirdetési oldalon 3 lej, páros (bal) szövegdoldalon 5.50 lej, páratlan (jobb) szövegdoldalon 6 lej négyzetcentiméterenként. Hirdetési díjak előre fizetendők. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Braşov, Str. Regele Carol 56-58. Telefonszámok kiadóhivatal 82., szerkesztőség 83.

Felemeljük az összetépett esernyő nyelét...

Irtó: Kacsó Sándor

Néhány szép kiáltásunk már volt. Szép volt és talán hasznos is lehetett volna, ha nem marad pusztában kiáltó szó. Mert példátlanul szomorú pusztá ez a mi közéletünk. Nem hal itt meg a kiáltott szó, mindössze — elevenen eltemetődik. Eljut azokig, akiknek van fülük, szívük és agyuk is a meghallásra, eljut a falvakig és eljut a városok kisembereiig. Meg is fogamzik sok helyen, de tetté, cselekedetté már nem virágozhatik soha. Ezek az emberek, akikhez eljut, s akikben megfogamzik, mintha minden nem tudnak. Még csak visszhangzani sem tudnak igazán. Befogadják a kiáltó szót s aztán elkeseregik, mintha minden csak arra volna jó nálunk, hogy szép siratókat rendezzünk fölötté.

Szinte mindennap élve-temetést tartunk s nincsen soha egy szó, egy gondolat, egy észme, amelyet a magyar nemzetnek a maguk erejével felerősítve elharsognának azoknak a füléig, akik tehetnének is valamit. Ime: ezért példátlanul szomorú pusztá ez a mi közéletünk, mert a tömeg messze van, nagyon messze van azoktól, akiknek a nép akaratát végre kellene hajtaniok, akiknek a népszavazat tovább kellene legalább adniok. Régi baj, régi jaj! A kisemberek jajkiáltása nem hallatszik fel még saját vezéreik füléig sem. Nincsenek is nekünk vezéreink. Nem előtűnik járó, hanem fölöttünk lebegő „kiválóságaink” vannak csak. Bizonyára légköri zavarok vannak el fülük mellől a mi hangjainkat, elhangzott kiáltásainkat.

Jaj, szivetszorítóan szomorú pusztá ez a mi magyar pusztánk!

Most megint süket csend ül fölötté. Nincsen egy hang, egyetlen szó. Csak messziről, a távolból, a mélyből hallatszik valami tompa moraj. Ki veszi észre, hogy ez jajgatás, keserű tiltakozás, a mindenkinek kijáró élet bátor követelése esetleg? Ott van a nép, ahonnan ez az összetett moraj ered és itt vannak a vezetőink, ahol mélységes és süket a csend!

Itt van a pusztá, a süket fülű, visszhangtalan, néma és meredarcú pusztá. Hát érdemes itt még kiáltani? Érdemes itt még megkísérlni egyszer, hogy hát-ha nem temetik el élve a kiáltó szót azok, akikhez eljut, hanem felerősítve behatározzák a pusztá szentetlen arcába s kikényszerítik azon is az élet jeleit? A szenvedés jeleit, azt a szenvedést, a mit ma már mindenki érzi; és a tiltakozás jeleit, azt a tiltakozást, amely ma már mindenkinek a lelkében egyaránt fellobog.

Nem, nem akarunk ilyen csunyan, ilyen szentetlenül, egyetlen tiltakozó szó, egyetlen tiltakozó mozdulat nélkül meghalni!

Kisebbségi sorsa megszületésének pillanatától nagy utat járt meg az erdélyi kisebbségi magyarság. A békeszerződésekben lefektetett jogok és a kisebbségi szerződéseken elismert életlehetőségek esernyője alatt indult el s másfél évtized alatt eljutott odáig, hogy esernyője elrongyolódott az elszennvedett viharok miatt. És a vihar egyre erősödik. Mintha megzavarodott volna minden természeti törvény s csödt mondott volna minden eddigi megfigyelés, olyan árányokból csapott ránk a legvadabb szélvihar, ahonnan a legkevésbé vártuk. A nagy, művelt Németországból, Goethe hazájából zúdult ki a sötét fergeteg, a

mely veszedelmesebb és gyilkosabb volt minden sárka viharánál, mert a lelkeket gyilkolta le, a művelt nyugat eddigi szép eredményeit égette fel örült és kába villámcsapásaival.

Keserű elégtétellel mondhatjuk magunkról, hogy mi láttuk — a kezdetkezetén már — ennek a viharnak minden sorvasztó veszedelmét. Mi láttuk és mondtuk, hogy nem zsidó kérdés ez, hanem egy évszázadok alatt épített lelki és szellemi kultúra felperzselése azzal, hogy felold minden eddigi féket a türelmetlenségről, falánkságról, a vad gyűlöletről, bős hatalomvágyról, s prédául dobja oda azt az Embert, akit a jobb és boldogabb jövőnek nevelt eddig ez a vén Európa. Azt az Embert, akinek végre el kell feleltetnie, hogy ökle is van s be kell látnia, hogy a fej mégis csak többet ér, mint a veres öklöl.

Nem volt menekvés, a barna vihar átsapott hozzánk is. Sajnos, voltak olyanok közöttünk is, akik idézték, várták, sőt keshedt kis tüdejükkal még erősíteni is akarták a szélvihar erejét. Nem tesszünk most szemrehányást ezeknek az elbódult, vagy elbódított szellemi szegényeknek. Ez a vihar nálunk nélkül is átsapott volna hozzánk. Nem bűnösök ők, csak szerencsétlenek. Kétszeresen szerencsétlenek, mert a barna vihar lehulló villámcsapásaiól egyetlen egy sem kerüli el őket sem s felsíró jajgatásuk elsősorban önmaguknak szemrehányás. Most láthatják azt, amit már régen látniok kellett volna. Hogy a romániai hilerizmus csak román hilerizmus lehet s az ide átiteltetett fajgyűlölet már nem is árja-tétel, hanem mindennek az eltiprása, ami érdekellentétben áll a többségi fajjal.

A romániai barna vihar egyre jobban rohan kitéljesedése felé. Első szárnyverései, a keserves emlékü nyelvizgáztatások már-már eltörpülnek azok mellett az újabb villámcsapások mellett, a melyek az utóbbi hetekben závorszerűen hullanak, válogatás nélkül, minden kisebbségi népre. Volt miniszterek és miniszterelnökök zúgnak együtt a zugó istenítélettel s a numerusz klauzus, numerusz valachikus, numerusz nullus értelmű és jelentőségű maholnap minden eldugott román falucska minden kis polgára érteni fogja. És nem marad akkor egy falatka száraz kenyér a községi szolgák, levélkihordók, gyepmesterek kezében sem, ha arra a darabkára román embernek lesz szüksége. Zelea Codreanu és a vaskardisták ma már együtt vannak Vájdá volt miniszterelnökkel és Goga volt miniszterrel. Ebben a pillanatban még nem ők rendelkeznek a villámok felett, ők csak a szélvihar erejét nyelgelik. A szélvihar ereje azonban megnyugati a kormányt is, aki a villámok ura. Tanítók, tanárok, postások, minden rendű állami hivatalnokok hullottak már el a villámcsapások alatt. De sor kerül az ügyvédekre, másfajta szabadfoglalkozásúakra, sor kerül az ipar és a kereskedelem kisebbségeire is.

A szélvihar egyre szüli az újabb villámokat és a villámok egyre tömegesebben perzselik fel a kisebbségi életlehetőségeket. És nincs már különbség kisebbség és kisebbség között, árja, vagy nem árja között. A szászok is hiába kísérelték meg ennek a viharnek a megnyergetését. Ez a vihar itt már nem az övék, ellenben itélet felettük is.

Hát csakugyan nincs menekvés?

Pár nappal ezelőtt új rohamra volt a romániai barna viharok. Az ügyvédek, a törvény, az alkotmány és a jog felkent papjai dobtak új táplálékot neki. Kimondották, hogy ők tultehetik magukat a békeszerződéseken, kisebbségi szerződéseken, nemzetközi kötésekben. Ebben a pillanatban meg kellett éreznünk, hogy az a bizonyos esernyő is, amit Párisban és Versaillesben adtak a kisebbségek kezébe s amely azóta éppen eléggé elrongyolódott, kifordult a kezünkben az új szélroham ereje alatt s ma már szabadon paskolhat a zápor. A nyelét, a pusztá nyelét tartjuk a kezünkben csak, tiltakozásul inkább, hivatkozásul jogainkra, amelyet a nagy európai nemzetek szentesítettek s amelyért nagy európai nemzetek vállaltak erkölcsi biztosítékokat.

Nincs és nem lehet a világon józan ítélő ember, aki el ne hinné nekünk, hogy nem akartunk idáig jutni. Mi magunk viszont tudjuk azt is, hogy ennek a veszedelemnek az elkerülésére nem voltak soha más eszközeink, csak éppen azok, amelyeket ez a bős barna vihar semmisített meg. A jogra, az emberi jogokra, az emberségre és az emberiességre támaszkodtunk mindig. A demokratikus eszmék lehettek csak menedék nekünk s most, e nagy és kíméletlen viharok a kelős-közepén is csak rájuk esküszünk, rájuk hivatkozunk, őket tekintjük egyedüli fegyverünknek.

Csakhogy: van harcos demokrácia is! Megvetjük és elítéljük a veres öklöt, de követeljük az égrekiáltó szót, tiltakozást, vádat, ha kell. Az engedékenységen elmentünk szinte a meghunyászkodásig. Felkínálkoztunk, t estvériséget hangoztattunk, közös történelmi távlatokra céloztunk. Megtette ezt egyetlen politikai pártunk is: a szenátusban Gyárfás Elemér, a kamarában Willér József száján keresztül. Ugy, látszik, mint anynyi mással, ezzel is elkéstünk. A barna vihar már itt volt s ennek a barna viharoknak nincs emberi hangja. Nem ismeri a békés egyetértést, a kibékülésre való hajlamot és vágyat. A felkínálkozásra visszautasítás volt a válasz, más-hol guny is, és általánosságban teljes részvétlenség. A vihar ereje nem gyengült, hanem erősödött, mintha csak azt akarta volna kidomborítani: hogy lám, már engednek, még egy rohamot nekik.

Ugy érezzük, hogy végére jutottunk ennek az utnak is. De nem jutottunk végére a demokráciának, egyetlen menedékünknek. Kérjük az új utat, az egyetlen felkínálkozó lehetőséget még: a harcos demokráciát! Hangot kérünk! Kiáltást, tiltakozást, az emberi jogoknak, az emberi igazságoknak harsogó felemlegetését, tetemrehívását. Új és minden eddigieknél szebb harcokat kérünk régi embereinktől, ha már új embereink mindezeideig nem akadtak. Alljunk ki teljes mellet, igazunk konok, akár mártíros hangoztatásával. Igenis azt kérjük, hogy ne süket pusztai csend fogadjon itt minden ellenünk irányuló támadást, hanem erélyes, becsületos visszautasítás. Öklünk nincs, nem is akarnók használni, ha volna sem, de szájunk legalább legyen azoknak a kimondására, amelyeknek igazsága a fe-jünkben és a szívünkben egyaránt ég. Lám, a szászok szólnak, gyűléseket tartanak, tiltakoznak, jogukat hangoztatják.

Miért van hát nálunk ez a süket, szinte gyávaasúgra, elesettségre palló csend?

Európa azért még áll! És áll még az európai demokrácia is! Mutassuk fel annak a kifordult esernyőnek a nyelét és mutogassuk addig, amíg a kezünk között darabokra nem török. Van még lelkiismeret emberekben és népekben egyaránt, ne hagyjuk elaludni, ha már reánk háruult ez a nagy, keservesen szép feladat.

Szólaljon meg ez az erdélyi magyar pusztá, gálványozódjék élet meredt arcába. Hallja meg, hogy miért jajgat, miért sir a töle annyira messze fekvő nép, fogja ki a hangot s mondja, mondja, mondja tovább ott, ahol a hangnak ereje van. Mit ér a mi szavunk, mit ér a saját minden forgolódása önmaga keserű levében, mit ér a szerkesztőségekbe beömlő levéláradat, ha ott, a parlamentben és a szenátusban, ahol a román közvéleménynek a füle van, nincs egy árva hang sem, ha azok akiknek a szavai messzebb hangzanak, nem szólnak, nem jajgatnak, nem tiltakoznak?

Tudjuk, hogy nem megy ez a harc áldozatok nélkül. Kellenek az áldozatok azért, hogy eredmények lehessenek. A kénosi birót esetleg leütik, ha szájal, az újságírókat bezárják ugyanezért, de aztán csend van újra s eredmény semmi. Megnő azonban a zaj és a megdöbbenés a bel- és külföldön egyaránt, ha valamelyik parlamentünk szenved martíromságot. Igenis kimondjuk: mindent megpróbáltunk már eredmény nélkül. Ez az utolsó utunk. Akadjon egy-két bátor vezérünk, olyan, akinek kockázattállalása eredményt hozhat... De ki kell már állani!

Igenis ezt várjuk most már a Magyar Párttól, ezt várjuk képviselőinktől és szenátorainktól, ezt várjuk Gyárfás Elemértől és Willér Józseftől s nem azt, hogy eljőjjön akarmelyik is közülük a mai időkben, éppen a mai időkben Brassóba, humoros előadást tartani.

Tanuljon pártunk és tanuljanak parlamentereink Vajdától. A régi Vajdától, aki a magyar parlamentben annak idején népe jogaiért harcolt. És bátran harcolt.

Hogy lira mindez? Szép és szívreható mondóka, amely méltó arra, hogy újra csak a pusztában kiáltó szava maradjon? Igaz, lira. De gondolat és szív van e mögött a lira mögött s akinek a füle bot a lirára, fogja ki belőle a gondolatot. Fejé talán csak van, ha már szíve nincsen. Függessze most fel a Magyar Párt a humort s Willér azért jöjjön Brassóba, hogy kapcsolatot keressen a szászokkal s azlán rohanjon tovább, hogy kapcsolatot keresen minden kisebbségi néppel. És ne elégedjék meg ennyivel sem, hanem nyomban utána a megalkotott kisebbségi közös front nevében keresse meg a kapcsolatot a romániai demokratikus erővel s ha kell, Európa demokratikus erőivel is. Nem lefeledni a mesterséges vihar elé!

Nincs nép, amely egyszerre halna meg, úgy, mint egy ember. A népek csak halódni szoktak. Halódásuk az, ha panasz és zokszo nélkül hagyják eltiportatni magukat mesterségesen szított történelmi viharoktól. Csuf halál ez.

Mi nem akarunk ilyen csuf halált halni!

Tettleges incidens lakó és háztulajdonos között

Kolozsvár, február 22.
Leitner Fülöp dr., közismert kolozsvári orvos, ma délelőtti bűnvádi feljelentést tett az ügyészségen lakója, Berger Izó ellen, aki távollétében feleségét súlyosan inzultálta.

Az ügy előzménye, hogy Berger Izó szabómester, aki régebbi idő óta lakik Leitner Eötvös-utca 20. szám alatti házában, — már több hónapja nem fizette a házbért. Az orvos beperelte lakóját, aki kijelentette, hogy záros

határidőn belül kiegyenlíti házbérlőjének és kiköltözik a lakásból. Ennek ellenére az orvos távollétében, fizetés nélkül, titokban akart kihurcolkodni, amit Leitnernek észrevett, lezárta az ajtót és kijelentette:

— Fizetés nélkül nincs költözködés.
A feldühödött szabómester szótárába keveredett Leitnernél, majd tettlegesen bántalmazta az uriaszonyt. A vizsgálat az ügyben megindult.



Az Adeverul szerint

Bolgár, örmény, görög és ruthén származású politikusok irányítják a romániai fajvédelmet

A nemzeti-parasztpárt nemzetvédelmi sofort-programot dolgozott ki

Bukarest, február 22.

A fővárosi lapok jelentős eseményként könyvelik el a besszarábiai nemzeti-parasztpárti zsidók megmozdulását, a pártban jelentkező fajvédelmi törekvések ellen. Közlik a tegnapi Kisebbségben megjelent tiltakozó gyűlés határozatát, amelyben a besszarábiai nemzeti-parasztpárti érzelmi zsidóság elégtétellel veszi tudomásul, hogy a párt vezetősége visszautasította Vajda javaslatát, mely így elszigetelt s teljesen egyéni jellegű akciónak tekinthető. Tömörítésre szólítja fel a zsidóságot, egyben megállapítja, hogy a zsidó népet, mely az ország kormányzásában nem vett részt és nincs képviselve a hadseregben, az igazságszolgáltatásban, valamint a közigazgatásban, a mai gazdasági helyzetért semminemű felelősség nem terheli.

A határozatot, amelyet többek között volt képviselők és polgármesterek írtak alá, a lapusnemei tagozat teljes egészében magáévát tette és erről Mihalachet is értesítette.

A FAJKUTATÁS EREDMÉNYEI
POLITIKAI TÉREN
NEM ALKALMAZHATÓK

Az Adeverulban ma figyelemreméltó cikk jelent meg Ygrec doktora, a lap neves főmunkatársának tollából. Az etnikai származás kritériumait boncolgatja a cikk szerzője s arra a megállapodásra jut, hogy az egyén akaratán kívül, amellyel hovatartozását meghatározza, nincs más mód és nem lehet más eszköz a nemzetiség megállapítására. Idézi Romant, a nagy francia filozófust, aki ötven esztendővel ezelőtt a Sorbonne-on tartott egyik előadása keretében megmondotta, hogy a fajkutatás eredményeit nem lehet politikai téren alkalmazni. Az ösztönös öntudat — jelentette ki — amely megvonta Európá földrajzi térképét, nem volt tekintettel a faji szempontokra. Az európai nemzetek: kevertvérű nemzetek. Az ember akaratát és beleegyezését határozza meg bármely nemzetiséghez való hozzátartozását.

— Azóta — írja Ygrec doktor — amióta Németország „tudományos” laboratóriumai közzétették kutatásaik eredményét, amely szerint a dobudzsai román elem vérkeveredés szempontjából igen veszélyes a tiszta északi fajra nézve, mert „ázsiai elemekkel fertőzik

meg a nemes germán fajt”, fajvédők, akik a fajvédelemből valóságos kultuszt üzték, módosították szótárakat és a faj szót, az „etnikai”-val helyettesítették. Most minden türelmetlen, népbűtítő megmozdulás, mely ezer és ezer, századok óta az országban élő és dolgozó állampolgár szabadságára és a megélhetéshez való jogára tör, nem a fajra, hanem az „etnikai eredetre” hivatkozik.

Egy újságíró, aki ezeket a barbár eszméket terjeszti, tegnapi cikkében csodálkozását fejezte ki azon, hogy a komoly pártok nem hajlandók felvenni programjukba a munkához és az élethez való jognak etnikai kritériumok alapján történő megadását. Hogyan is lehet

ilyen álláspontot helyezni, amikor köztudomású, hogy a román szellemi élet élén olyan személyiségek találhatók, akiknek etnikai származása többirányú s talán a vérkeveredésnek köszönhetik ragyogó szellemi képességeiket. Az „etnikai” közvélemény szigorú alkalmazásával a megboldogult Dissescu mestert, a nagy tudóst is le lehetne operálni a nemzet testéről.

— A mozgalom furcsasága és komolytalansága leginkább abból a tényből tűnik ki, hogy az újképzett koponyabúvárok vezetői csaknem kivétel nélkül bolgár, szerb, örmény, görög, albán, ruthén stb. eredetűek.

Az „etnikai eredet” abszurditásai

— Rendszeresen elolvastam — folytatja a cikkíró — az egyik bukaresti lap „népszámlálásra” (A Curentul akciójá. Szerk.) beérkező válaszokat. Nagyon meglepett az egyik, egész oldalt betöltő válasz, türelmetlen, sovíniszta hangja. Meglepődtem még nagyobb volt, amikor megállapítottam, hogy a szerző egy fontos pozíciót betöltő orvossal azonos, akinek életkörülményeit véletlenül jól ismerem. Az illető többek között követelte, hogy az új orvosi kinevezések etnikai alapon történjenek s az állami adminisztrációból távolítsák el mind azokat az orvosokat, akik nemzeti szempontból nem „szobaképesek”. Nos, ha a lap igazgatója kissé utánanézett volna a dolgoknak, megtudhatta volna, hogy ez a sovíniszta orvos bolgár származású s nevét is csak később románosította meg. Egyik fivére Szófiában él, mint ügyvéd és az „of”-val végződő ősi nevet viseli. „Az etnikai elem védelme?” Mi ez? Ne feledjük, hogy Jorga, az ország büszkesége, ő sem állja bevallani, hogy ereiben tiszta román vér csörgedez...

GYÖNGE VISSZHANG AZ
ÓKIRÁLYSÁGBAN

A Dimineața megállapítja, hogy Istrate Mișescu felhívása az okiráltság városaiban gyöngye visszhangot keltett. Jasiban néhány, szélsőséges pártokhoz tartozó, fiatal ügyvéd körlevelet küldött a kamara tagjaihoz. Toborzásuk azonban nem járt számbavehető eredménnyel.

Az egyik krajovai újság közölte tegnap, hogy a dolji kamara testületileg csatlakozott Vajda mozgalomához. A hír valótlannak bizonyult. Újabb jelentések szerint ugyanis mindössze az történt, hogy két ügyvéd, akik Argetoianu agrárkrajában tevékenykednek, javasolta, hogy a krajovai ügyvédek küldjenek üdvözlő táviratot Vajdának. Megszövegezték a távirat szövegét is s elindultak aláírásokat gyűjteni. 300 ügyvéd közül azonban mindössze 40-en járultak hozzá a távirat elküldéséhez. Jellemző, hogy a nemzeti-parasztpárt ügyvédtárgjai közül csupán Jovipale, a volt doljmegei prefektus írta alá az üdvözlő táviratot. A kamara vezetősége testületileg megtagadta aláírását.

Hogy mi értelme van a numerus valahicnak Doljmegejében, azt csak Vajda Sándor krajovai hívei tudnák megmondani. 180 nyilatartott ügyvéd közül ugyanis mindössze 5 zsidó.

Az „etnikum” és a különböző „numerusok” apostolai Kolozsváron is jelentkeznek már. Néhány fiatal kolozsvári ügyvéd beadványt intézett az ügyvédi kamarához, amelyben kérték, hogy kartársaik minél nagyobb számban csatlakozzanak a fővárosi „keresztény ügyvé-

dek” programjához. Javasolták továbbá, hogy a román ügyvédek ezentúl csak többségi ügyvédekkel és hivatalnokokkal alkalmazzanak.

A Patria közli, hogy Vajda Sándort felkérte a kolozsvári orvostanhallgatók küldöttsége és kérte, hogy vasárnapi előadásában térjen ki a romániai orvosok és orvostanhallgatók sérelmeire is.

A FAJVEDELEM — „MÓDOSÍTOTT”
STATISZTIKÁK TÜKRÉBEN

A kisebbségellenes mozgalom hatástkeltő eszközeire jellemző az a kimutatás, amit a napokban közölt az Universal és hű csatlósa, a Tara Noastra. Ezek a lapok ugyanis „hivatalos” statisztikát tettek közzé, amelynek „megcáfolhatatlan” számadatai szerint az ilfovi kamarának 2373 zsidó tagja van 2173 kereszténnyel szemben, Jassiban pedig 200 zsidó ügyvéd működik 220 keresztény ügyvéd mellett.

Illetékes helyről most annak megállapítását kérik, hogy a közölt statisztika nem felel meg a tényleges helyzetnek. Az ilfovi kamara véglegesített ügyvédekének száma 1985, akik közül

csupán 277 zsidó vallású. A jasi kamarának pedig 180 keresztény és 74 zsidó tagja van.

A „FECSEGŐ HAZAFIASSÁG”

Jamandi Viktor tárcanélküli miniszter, aki nek emlékeztet kamarai beszédét, amint tudjuk, „hazaárulásnak” minősítette a szélső jobboldali sajtó, könyvalakban megjelentette a kisebbségi és a városok elrománosításának kérdésével foglalkozó parlamenti beszédét.

Könyve előszavában Jamandi megjegyzi, hogy nem védekezni akar, mert nem érzi magát bűnösnek, mindössze azt szeretné, hogy a józan közvéleménynek felvilágosítással szolgáljon a nemzeti kérdésben mindig azonos célokat szolgáló magatartása felől.

— Igyekeztem — írja —, hogy rávilágítsak a kisebbségek és a városok elrománosításának nagy problémájára, kivonva azt a fecsegő hazafiasság érdekköréből. Ezek a beszédek nem alkalmi megnyilatkozások, hanem egy ki-jegecsedett és a különböző szelekre nem reagáló álláspont kifejezése. Hiszem, hogy az építő hazafiasság számára értékes tájékoztató anyag lesz. Amit mondtam, a valóságon alapszik, el- lentében azzal a nacionalizmussal, amiben a hivatásos izgatók élnek ki magukat.

A NEMZETI-PARASZTPART
NEMZETVEDELMI
SOFORT-PROGRAMJA

A nemzeti-parasztpárt tanulmányi körének nemzetvédelmi bizottsága, a párt tábornok és ezredes tagjainak részvételével ülést tartott. Hosszu megbeszélés után a bizottság a következő sürgős jellegű fegyverkezési programot fektette le:

1. A legrövidebb időn belül be kell szerezni mindazokat a hadianyagokat, amire a hadseregnek szüksége van.

2. A hiányzó hadianyagokat az országban állítsák elő. Mivel azonban a belföldi gyárak nincsenek abban a helyzetben, hogy ennek a követelménynek megfeleljenek, a rendelet külföldön kell eszközölni, azzal a kötelezettséggel, hogy az illető cégek vegyenek részt a belföldi gyárak átszervezésében és a megfelelő szakmunkások kiképzésében.

3. A szükséges repülőgépeket az országban állítsák elő.

A bizottság végül úgy vélekedik, hogy a hadsereg felszerelésének problémája nem lehet politikai harcok és egyes ipari csoportok versengésének tárgya.

— A szenvedő beteg nőket reggel éhgyomorra egy kis pohár természetes „Ferenc József” keserűviz 2–3 óra alatt könnyű, lágy békültségre segít és ezáltal igen sok esetben rendkívül jótékony hatással van a beteg szervekre. A női betegségekre vonatkozó tudományos irodalom több nagynevű alapvetője írja műveiben, hogy a Ferenc József vízzel elért kitűnő eredményekről saját kísérletei után is alkalmi volt meggyőződést szerezni.

Tizenöt halottja van a szlovéniai parasztlázadásnak

Golyózáporral verik vissza a Szlavonbrodbba vonult felkelőket

Belgrád, február 22.

A Szlovéniában levő Szibinje községben történt véres parasztzendülésnek tegnap folytatása volt, mégpedig még súlyosabb következményekkel. A csendőrség vércingzése arra indította a falu lakosságát, hogy a közeli Bród városba vonuljon s ott követeljen elégtételt. Ennek hírére csendőrség, majd gépfegyveres osztagok vették körül a várost, hogy visszaverjék a parasztokat, akik át akarták törni a kordont. A városban kihírdették az ostromállapotot.

A városba vonuló parasztok és a karhatalom között újabb összeütközés támadt, amelynek során a csendőrség sortűzet adott le a tömegre. A londoni News Chronicle tudósítása szerint az eddigi

veszteséglista 15 halott és 8 súlyos sebesült.

Az angol lapok igen behatóan foglalkoznak a Szlavonbrod környéki zavargásokkal s megállapítják, hogy minduntalan megújuló és kirobbanó népi elégedetlenségről van szó. A Daily Telegraph úgy tudja, hogy a forrongások főoka a horvátok és szlovének súlyos gazdasági helyzetében, továbbá azokban az ellentétekben rejlenek, amelyek a jelenlegi jugoszláv kormány és a horvát nacionalisták között duznak. A szerb hatóságok egyébként Zágrábban elfogták Praskics lelkészét, aki a szibinjei parasztságot a csendőrség ellen vezette. Praskics mint horvát szeparatista agitátor ismeretes s ebből arra következtetnek, hogy a lázongásnak politikai jellege volt.

Fessék kívágni és eltenni.

12. sz. SZELVÉNY

a B. L. februári
regény-ajándékára.

1–15-ig sorszámmal ellátott 15 darab februári szelvény és 4 lej befizetése ellenében a B. L. minden példányvásárlója mekapja a B. L. ajándékregényátárának 1935 február havi kötetét. — A szelvények és a 4 lej beszolgáltatások Bukarestben: a B. L. kiadóhivatalában (Calea Moșilor 59), vagy a főbizományosnál „Cosmopolis”, Calea Griviței 10). Brassóban: a B. L. kiadóhivatalában mindenütt máshol: a helyi bizományosnál. — Előfizetőknek nem kell a szelvényeket gyűjteniök, a 4 lej befizeték az előfizetési díjjal egyidejűleg, a könyvet ugyanolyan uton kapják meg, mint az újságot.

Tiszta helyzetet követel Anglia

A szovjetkormány is beleszólt a német válasz ügyébe

Csak márciusban kerülhet sor az angol külügyminiszter berlini látogatására, mert előbb ismét Párisban tárgyal Sir John Simon

Anglia megnyugtatta a Szovjetszövetséget, hogy nem akar biztonsága csorbitására paktálni Németországgal

Varsó, február 22.

Campbell angol ügyvivő tegnap este közölte Laval francia külügyminiszterrel azt a határozatot, amelyet a MacDonald-kormány a német választ illetően szerdai minisztertanácsán hozott. Eszerint — amint különben már tegnap kiemeltük — az angolok nem hajlandók külön tárgyalni a londoni francia—angol nyilatkozat egyes javaslatairól s nem fogadják el Németországnak a légvédelmi egyezményhez való csatlakozását a biztonsági és fegyverkezéskorlátozási probléma egyidejű általános rendezése nélkül. Az egyidejűség elve azonban nem zárja ki, hogy a tárgyalásokat a legalkalmasabbnak mutató sorrendben folytassák. Az angol kormány ebben az összefüggésben részletes felvilágosításokat kér a németektől valamennyi kérdést illetően, amelyeket egyrészt a február 3-iki londoni nyilatkozat, másrészt a február 14-iki választ írat felvetett. A birodalmi kormányhoz intézendő kérdéseket máris szövegezik. Az ügyvivő szerint hosszas és kinos tárgyalások küszöbén áll Európa.

A francia lapok örömeiknek adnak kifejezést afölött, hogy a londoni javaslatokat az angol kormány is elválaszthatatlannak, megoszthatatlannak minősítette s általában elégtétellel írta az angol minisztertanács határozatáról, amely megfelel a francia kormány álláspontjának.

Azt a kérdést, hogy a francia és angol kormány miként járjon el és milyen magatartást tanúsítson a Németországgal való tárgyalások ügyében, csak a hónap végén beszél meg Laval Simon angol külügyminiszterrel, aki február 28-án ismét Párisba érkezik egy előadás tartására. Ezen a megbeszélésen dönük el, hogy a német választ egyszerűen csak nyugtassák, avagy behatárolt viszonyokra érdemesítsék. Ígyképpen nem kerülhet sor Sir John Simon berlini látogatására előbb, mint március elején. Az angol kormány ugyanis nem megy addig bele a Németországgal való közvetlen tárgyalásokba, a míg kielégítő felvilágosításokat nem kap a birodalmi kormánytól a londoni nyilatkozat összes javaslataival szemben elkövetett álláspontjáról. Valószínűnek tartják, hogy Berlin még Simon párisi útja előtt megadja a kért pótlólagos válaszokat.

Grandi londoni olasz nagykövet, aki tegnap érkezett vissza Rómából repülőgépen, azt a tanácsot adta az angol kormánynak, hogy Simon csak abban az esetben menjen Berlinbe, ha előzetesen teljesen tisztázták a helyzetet a német kormánnyal.

A bécsi Neue Freie Presse úgy értesül Berlinből, hogy a német kormány egyelőre csak a légvédelmi egyezményről hajlandó tárgyalni. Az ugyanis a felfogása, hogy ennek megkötése lényegesen megkönnyíti az európai helyzetet s így a többi politikai kérdések, mint a biztonsági paktumok, a fegyverkezés és a birodalomnak Genfben való visszatérése ügye szinte maguktól megoldódnak.

A SZOVJETKORMÁNY SZERINT SEM LEHET SZÉTVÁLASZTANI A LONDONI JAVASLATOKAT

Laval francia külügyminiszter Campbell angol ügyvivő után fogadta tegnap Patyomkin párisi szovjetkötvetet is, aki kormánya részéről jegyzéket nyújtott át neki. Azonos szövegű jegyzéket adott át

Simonnak Majszkij londoni szovjetkötvet is.

A jegyzékben a szovjetkormány kijelenti, hogy elégtétellel fogadja a február 3-iki londoni francia—angol nyilatkozatot, mert azt tartja, hogy az új háború veszélye elleni küzdelem legjobb módja a regionális paktumok rendszere, amely kölcsönösen biztosítja a békéhez ösztönöz ragaszkodó államokat. A szovjetkormány bizik benne, hogy a kölcsönös segélynyújtási paktumok létrehozatalára vonatkozólag már régebben folyamatban levő tárgyalások a londoni javaslatok folytán új lendületet vesznek. A Szovjetszövetség reméli, hogy a londoni javaslatokat teljeségükben megvalósítják, minthogy

azok végrehajtási terve egységes és megvalósíthatatlan. A jegyzék kifejti, hogy az európai béke is megoszthatatlan s hogy csak olyan biztonsági rendszerrel védhető meg, amelyhez valamennyi állam csatlakozik.

A francia lapok különféle képpel ítélik meg a szovjetjegyzék értelmét. A Petit Parisien szerint a szovjetjegyzék bizonyítja annak, hogy a Szovjetszövetség is csatlakozik a Londonban kezdeményezett biztonsági politikához. Ezzel szemben a Journal németellenes vígást lát az orosz jegyzékben. Az Echo de Paris úgy véli, hogy a szovjetkormány a jegyzékkel igyekszik elhárítani azt a veszélyt, hogy Anglia és Franciaország külön tárgyal-

Két leánytestvér fantasztikus öngyilkossága

Repülőgépet béreltek, amelyről kéz a kézben kiugrottak

London, február 22.

Essex grófság egyik városkájának lakossága arra lett figyelmes, hogy egy Franciaország felé haladó repülőgépből két asszony esik ki. A gép maga tovább repült, mintha semmi sem történt volna. A városka lakói kiszaladtak a határba, ahol meg is találták a két asszony borzalmasan összetört hulláját.

A hatóságoktól megindított vizsgálat meglepő s egyben megrendítő dolgot állapított meg. Kiderült, hogy

a két szerencsétlen leány közös elhatározással öngyilkosságot követett el. Kezük még halálukban is görcsösen össze volt fonódva és összegyűrt levél volt benne. A levél a szülőkhöz szólt és a nápolyi amerikai konzulnak volt címezve.

A hatóságok azonnal összeköttetést kerestek Londonnal, ahol rövidesen megállapították, hogy a két leány repülőgépet bérelt s az-

zal indult el Páris felé, valószínűleg már előre eltervezett szándékkal a különös öngyilkosságot illetően. Érdekes, hogy a pilóta csak a csatorna fölött vette észre, hogy a gép ajtaja nyitva van s utasai nincsenek sehol. Nyomban visszafordult s a legközelebbi városnál leszállva jelentést tett a szerencsétlenségről. Ekkor azonban a dráma már ismerős volt Londonban s azt is tudták, hogy hol kell keresni a két szerencsétlen leány összetört holttestét.

Ujabb botrány a kamarában

Bukarest, február 22

A képviselőház csütörtök délutáni ülésén az előző ülés jegyzőkönyvének hitelesítésével kapcsolatban Raducanu volt miniszter a nemzeti parasztpárt nevében nyilatkozatot olvasott fel, amely szerint a párt elégtétellel veszi tudomásul Sassu földművelésügyi miniszter és Negura alminiszter kijelentését, hogy tiszteletben akarják tartani a szövetségetek önkormányzatát, kéri tehát a módosító törvényjavaslat visszavonását, hogy azt összhangba hozhassák a két miniszter kijelentésével. Sassu hangoztatja, hogy a javaslat csak a nemzeti parasztpárt által hozott szövetségeti törvénynek a hiányosságát akarja csak pótolni s kéri a nemzeti parasztpártot, fogadja el a javaslatot. Mihaiche kiemeli, hogy a szövetségeti önkormányzat okvetlenül szükséges, kell az állam ellenőrzés is, de az az állam ellenőrzés, amit a Sassu-féle javaslat ir elő, egyértelmű az állami hatalommal való visszaéléssel.

A napirend előtti felszólalások során Macavescu többségi szóvá teszi, hogy Bulgáriában üldözik a Timoc-pölgyben élő román kisebbségeket. Kéri a kormány közbelépését. Seisanu, az Univerul egyik szerkesztője, felhívja a kormány figyelmét Dumitrescu tábornok volt csendőrfőparancsnok brosurájára, amelyben élesen támadja az ellene vizsgálatot folytató állami hatóságokat. Titeanu belügyi alminiszter kijelenti, hogy a brosurát, hangja miatt, elkoboztatta, Dumitrescu tábornok magatartása fölött pedig a hadügyminisztérium fog itélkezni. Chirculescu volt munkatügyi miniszter előadja, hogy Madgearu tegnap kijelentette a kamara folyosóján, miszerint a szeszmonopóliumnál a liberálisok visszaéléseket követnek el. Miután a szeszmonopóliumnál ő az egyetlen liberális, találva érzi magát s figyel-

mezteti Madgearut, hogy benne emberére lel, ő majd megtanítja másra.

Madgearu közbeszólt és arcátlanul nevezte Chirculescut. Hatalmas vihar támadt erre. A többségiek lehurrogják Madgearut s majdnem dulakodásra kerül a sor. A botrány közel 10 percen át tart. Ezután Madgearu visszavonja sértő szavát, ellenben fenntartja vádjait. Chirculescu méltatlankodva szögezi le, hogy 70 éves politikai pályafutása alatt nem érte ilyen durva támadás és a maga részéről sohasem személyeskedett.

Lapzártakor

A LEJ KULFÖLDÖN

Budapest 3.41—3.44, Berlin 24.88—24.92, Prága 15.25—15.55, London 48.50, Bécs 2.56—2.60.

A BEÁLLOTT OLVASÁS MIATT a Duna Baja közelében árvízveszedelemmel fenyeget. A város mellett a vízállás 2 méterrel nőtt, sőt a tulsó oldalon fekvő káptalani erdőt 5 kilométer hosszúságban elöntötte az áradat. A baja—bátaszéki vonal mentén mindenütt víz van s tartanak attól, hogy a közlekedést be kell szüntetni. Mohácsnál is veszedelmesen magas a vízállás.

A WELSI HERCEG

esti telefonjelentésünk szerint délután 3 órakor két hölgy kíséretében gépkocsin elindult a város megtekintésére. Később leszállt a gépkocsiról s a meleg tavaszi napsugárban bajadonfőtt sétált az utcákon. Több kereskedést is meglátogatott, főként a magyar népművészeti dolgok és az ötvösművészeti remekiek érdekelték. Ahová betért, mindenütt vásárolt. Az egyik ékszerésznél egy kardot kapott

jon Németországgal a légvédelmi egyezmény ügyében. Ez ugyanis alkalmat adna arra, hogy Németország megkezdje a nyugati hatalmak tömörítését az ismert szovjetellenes céllal.

A londoni reakciós Daily Mail csapdát lát a szovjetjegyzékben, amely előtérbe helyezi és sürgeti a biztonsági egyezmények megkötését, köztük persze leginkább a Moszkvát közelről érintő keleti paktumét. A lap szerint Anglia hallani sem akar arról, hogy garantálja a szovjet-határokat is, hiszen az oroszok a kulisszák mögött mindenütt álhatatosan dolgoznak az angol érdekek ellen.

ANGLIA UJBÓL HITET TETT A KELETI BIZTONSÁGI PAKTUM MELLETT

Az Oeuvre tudni véli, hogy az angol kormány máris megadta a választ a szovjetjegyzékre. Mintegy Moszkva aggodalmának az eloszlatására, közölte a szovjetkormánnyal, hogy a lehető legkimerítőbben tájékoztatni fogja a Németországgal folytatandó összes tárgyalásokról s hogy Anglia és Franciaország magatartása teljesen közös minden kérdésben. A lap szerint ezzel a jegyzékkel Anglia értesítésre akarta adni Németországnak, hogy erkölcsileg továbbra is támogatja a keleti biztonsági paktum eszméjét. Anglia ugyan nem akar elsőrendű szerepet játszani a keleteurópai helyzet rendezésében, de meg akarta nyugtatni Moszkvát, hogy nem szándékszik közreműködni a Szovjetszövetség biztonságának csorbitásában. Az angol jegyzék hangoztatta, hogy a londoni javaslatokban Anglia is kifejezetten felszólította Németországot, hogy kössön kölcsönös biztonsági szerződést keleti szomszédaival s ezzel London hozzájárult a keleti biztonsági egyezmény követeléséhez.

ajándékba s ezt melegen megköszönte. Debrecenből olyan hír érkezett Budapestre, hogy a herceg a Hortobágyot is meg akarja tekinteni.

NAGY FELTUNÉST KELTŐ LETARTÓZTATÁS

történt a jugoszláv fővárosban. A rendőrség őrizetbe vette Rosce György tiszteletbeli norvég főkonzult. Hírek szerint a letartóztatás tiltott fegyverszállítással van összefüggésben.

A LONDONI LAPOK JELENTÉSE SZERINT

a szerdai minisztertanácsban az a végleges álláspont alakult ki, hogy Anglia közvetlen tárgyalásokba bocsátkozik Németországgal s ezzel kapcsolatban esetleg maga MacDonald miniszterelnök is külföldre utazik, MacDonald, amennyiben elutazik, Moszkvába és Varsóba is ellátogat.

BOTRÁNYOS ZSAROLTSI ÜGY

foglalkoztatja a főváros hírlapírói körét és közéletét. A hatóságok zsaroláson tettenérték Sandu Tudor hírlapírót, a Credinta című lap főszerkesztőjét.

Tudor délután 5 óra tájban lapja kiadóhivatali igazgatójával, Loreniánnal s szerkesztője egyik tagjával megjelent a szövetségeti bankok központjában, hogy lejárassa a lap egyik támadó hadjáratának termését. Tatos igazgató fogadta őket, akivel már előbb is tárgyaltak, hogy bizonyos összeg ellenében hajlandók elállni a támadástól. Rövid alkudozás után 50 ezer lej „támogatási” összegben állapodtak meg, amikor azonban Tatos igazgató megkezdte a bankok lefizetését Sandu Tudor kezébe, előlépett az irodahelyiségben elrejtőzött Stanescu vizsgálóbíró egy rendőrtisztal és több detektívvél s őrizetbe vette a Credinta (magyarul Hit) három vezető-emberét, akik zsarásra használták fel a sajtó kritika-jogát. Mindhármat az illovi ügyészségre kísérték s este megkezdtek kihallgatásukat.

Vádolt, aki azzal védekezik, hogy a háboruban szabad volt ölni

Embervadászat a busági erdőben...

Pénteken tárgyalja a szatmári törvényszék Sándor József ötgyermekes családapa meggyilkolásának különös históriáját

Szatmár, február 22

A múlt év októberének utolsó vasárnapján, reggel nyolc órakor egy nyolc éves kislány ment át a busági erdőn. A gyermek a templomba igyekezett. Az erdő közepén a kislány különös hangokra lett figyelmes. Úgy tetszett neki, mintha a bokrok között egy ember hörgöne. A gyermek nem mert bemenni a sűrű bokrok közé és megijedve visszaszaladt a közeli bányatelepre, ahol feilármázta a munkásokat. A munkások visszatértek a gyermekkel és a megjelölt helyen

vérbefagyva egy férfit találtak, akinek fején hatalmas seb tátongott és teste mintegy husz helyen vérzett.

Az egyik munkás az erdőben fekvő eszméletlen emberben felismerte Sándor Józsefet, a Lomási Erdőparasztmagyorsói telepének felügyelőjét, akit teherautóra téve beszállítottak a nagybányai munkásbiztosító kórházba.

Az orvosok megállapították, hogy Sándor Józsefet sörétes puskával lőtték le

és a felügyelő testébe husz sörét furódott, de azonkívül valamilyen súlyos tárggyal, valószínűleg a puskágyával, fejbe is vágták.

A kórházban azonnal műtétet hajtottak végre a szerencsétlen emberen, de a műtét már nem segített és Sándor József délután 5 órakor kiszenvedett.

Halála előtt egyetlen percre magához tért és elmondotta, hogy rablógyilkosság áldozata lett.

A nyomozás megindult és a csendőrség a következőket állapította meg: Sándor József tizenöt esztendeig volt a Lomási alkalmazva. A misztmogyorsói erdőben levő telepen lakott és a szerencsétlen nap hajnalán indult el a néhány kilométernyi távolságban fekvő busági állomásra, hogy a vállalat fuvarosainak a heti bért kifizesse. Sándor

egy aktatáskában tizenötezer lej vitt magával.

Utja a busági erdőn vezetett keresztül. Amint a gyalogösvényen haladt, az er-

dő közepén a sűrűből, két bekormozott arcú fegyveres ember ugrott elő. Az egyik utonálló vadászfegyverével rálőtt a szerencsétlen emberre, aki összeesett, mire a másik támadó

a már eszméletlen ember fejére sujtott a puskágyával.

A banditák ezután a felügyelőt bedobták az utmenti árokba és magukhoz vették a pénzt tartalmazó aktatáskát és elmenekültek. Azonkívül a haldokló ember óráját és szörme sapkáját is elrabolták. A felügyelő testét

a sörétek valósággal szitává lyukasztották.

Vasárnap délután Sándor Józsefet Szatmáron várta a családja. Az asszony és öt gyerek.

Othon volt a katona fia is és 18 éves menyasszony leánya. A völgyben is ott ült a rendes kis szatmári házban. Ott ült a család a házban és várták a hétórai vonatot, amellyel Sándor Józsefnek haza kellett volna érkeznie. Az anya felolvasta a levelet, amelyet a tegnapi posta hozott a busági erdőből:

Elfogják a gyilkosokat

erdőben. Amikor Sándor megérkezett, az idősebb izgalomban szó nélkül elsütötte a fegyvert.

Az idősebbik gyilkos nagy nyomorával védekezett és azzal, hogy a háboruban rokkant lett és a tűzvonalban is gyilkolt, de akkor vitézségi érmet és dícséretet kapott érte.

Ezt a kegyetlen rablógyilkossági ügyét kezdi tárgyalni pénteken délelőtt a szatmári törvényszék Popu Sándor elnöke alatt működő büntető-tanácsa. A

— „Nagyon türelmetlen vagyok, hogy már egy hete nem kaptam tőletek egy sort sem. Csak nincs valami baj otthon? Tudassatok, hogy Miklós hazajött-e a manóverről? Jólánaknak mondjátok meg, hogy ne busuljon a kelengye miatt. Vasárnap délután otthon leszek és mindent elrendezek. Pistukára vigyázzatok, mert hallom, hogy a városban járvány van. A vszontlításig csókol szerető apátok.

Hét órakor kopogtak az ajtón:

— Megjött apuka — ugrott fel örömezzve mindegyik gyerek.

Az ajtó előtt idegen ember állott. Akadozva, dadogva mondta el a szörnyű hírt. Ajultan hullott össze Sándorné, sírva értették meg a gyermekek, hogy

apuka nem jön haza, apuka már halott, meggyilkolták a busági erdőben.

Fekete gyász ülte meg a családot. Másnap levél jött a címükre. A nagybányai kórház ápolónője küldte a levelet. Ő fogta le a szemét Sándor Józsefnek, aki utolsó percében arra figyelmeztette az ápolónőt, hogy a zsebében kétezer lej van, vegye ki és juttassa el a menyasszony leányának. Jó lesz kelengyére.

Ezek voltak az utolsó szavai Sándor Józsefnek.

Ki tüzte ki a cári lobogót Bukarestben, a szovjetkövet érkezése napján?!

Bukarest, február 22.

Poklievski-Kaziel volt cári követ, akit Pamfil Seicaru a kamarában azzal vádolt meg, hogy a szovjet követ megérkezése napján a régi követségre kitézte a cári lobogót, ma megjelent több bukaresti lap szerkesztőségében és cáfoló nyilatkozat közzétételét kérte. Poklievski szerint a cári lobogót tényleg kitézték a calea-victoriei követségi épületre, de neki ehhez a tüntetéshez semmi köze sincs.

Ő a régi követséget még a szovjet követ megérkezése előtt kiürítette és az épületbe azóta be nem tette a lábát. A hatóságok tudják, hogy kik tüzték ki a zászlót. A vizsgálat során több Bukarestben élő cári tisztet kihallgattak, akik közül az egyik, egy volt gárdaezredes, jelenleg soffőr, magára vállalta a felelősséget. Poklievski jelentést tett az esetről a külügyminisztériumban is.

Beszélgetés az állattal

Irla: Földes Sándor

Lukács az oroszán trágárját kitakarítani ment a ketreche, de a fáradtság lenyomta a puha szalmára.

— Nem értem, ilyen előkelő állat hogy élhet ilyen sötét lyukban?

— Hiszen ez a sötétség a te kisugárzásod. Az essentia hominis. Furcsa figurák vagytok...

— Hát milyen legyen az ember?

— Erre vonatkozólag mondd nekem egy állatmesét. Hiszen a ti pedagógiaitoknak és becsületkódexiteknek is állatmesék az alapjai. Természetesen itt is zavart csináltak. A ló nemes tulajdonságait dicsérik és ha valaki azt mondja neked, hogy ló, mégis bepörölgöd.

— A mesét halljuk. De előre is kijelentem, nem hiszem, hogy igazat mondanál. A macskák fajához tartozol.

— Bravó, valamit mégis tanultál. És ki mond nálatok igazat? A gyermek vagy az őriút? Látod, ez sem igaz. Csak az tud igazat mondani, aki tényleg volt gyermek, vagy aki nagy dologért egy pillanat alatt megőrülni képes. De ti nem voltatok gyermekek, csak az aggság növényedek és az őriút célokat csak a szajátokon hordjátok, mint részvény nevét, amíg az kamatozik. A ti nyavalyás életkoptatások...

— A mesét...

— Jól van hát. Mikor még ez a nyakig láb kétfüllű nem zárt ketreche, gyakran jöttem hozzám az állatok barátságos megbeszélést tartani. Egy ilyen alkalommal valaki azt állította, hogy az ember azért magasabbrendű, mert minden állati tulajdonság megvan benne. Az ellenkező vélemény pedig az volt, hogy éppen ez nem helyes.

— Bolondság. Hát milyen legyen az ember?

— Éppen e körül forgott az akkori vita is. A számár azt mondta: az ember ne legyen számár. A farkas érve volt: az ember ne legyen farkas. A birkáé pedig, az ember ne legyen birka.

— És így tovább.

— Igen, így tovább. A többség azt kiabálta: az ember ne legyen olyan, mint mi vagyunk. Más legyen az ember? — kérdeztem. Igen, más legyen. Semmi közünk hozzá. A majom közbeszólt: Darwin marha volt. Az ökör felbődült: kikérem magamnak! A bagoly pártolón emelt szót: szeretem az embereket, mert szeretik a sötétséget. A teve rajongott: az ember tevébb a tevéénél, pénzért és pénzzel átbulijuk a tü fokán is. Hát mégis milyennek akarjátok az embert? A kutya, mint társadalmi reformer, indítványozta: tanítsátok meg egy kis állati önértetre. A rezümé és határozat: az ember legyen — ember.

— Nagyszerű! Olcsó bölcsesség, amilyen minden népiskolai tankönyvben található.

— És mégse tanultátok meg. De nem, ez nincs meg a tankönyvekben. Ez csak a Szahara végtelen síkján vagy a Gaurizankár felhőket áttörő oszlopain olvasható. Aki ezeknek az élő távlatát magában hordja, csak az képes az ábécét felhasználni. Mert az íráshoz — szabad kéz kell.

— Nagyon csodálom, hogy te mégse lettél íróvá.

— Ne említsd azokat a rüheseket. Analfabéták. Kéretlen bohászkod. És főleg nagyon ostobák. Mert melyik könyv

fejezi ki az embert önmagát? A biblia talán? Már ott is szükség volt az állatokra. A legszebb gondolatok és példázatok csak egy-egy állatra támaszkodva tudtak becsapni az ezredévek emlékezetébe. És amilyen a gondolat, olyan az ember: — sohasem önmaga.

— Milyen legyen tehát az ember? — Ne kérdezz annyit. Lefelé elnyomók, felfelé szolgák vagytok. A nagyon szemtelenek, mint te, egy irányban is tudnak urak és szolgák lenni. Ő, trágyahordóm és parancsolóm! Továbbá: kifelé kétlábos, befelé négylábos jártok. Emberség és disznóság. A fantáziátok az őrben száguld és a lábatok botra támaszkodik. Amit a világból láttok, az nektek idegen.

— Ez ismét szofizma. A lényegünkhöz alkalmazkodunk. Nem chetünk füvet és nem lakhatunk vízben. Nem vagyunk állatok.

— Milyen büszke lettél egyszerre! Ugyan mi különböztet meg az állattól? Az állatok erénye: ők nem tudnak büszködni a gondolatban. Azonkívül a pénz és a hazugság.

— Hát a civilizáció?

— Igen, a civilizáció eljutott odáig és nem tovább, hogy az ember legyőzte a nagy állatokat, ezzel szemben nem szabadította fel önmagát, de elkorcsosodott. Fő istenek pedig ma is a legundorítóbb, legállatiabb szenvedés: az éhség. Nem is csoda, hogy nem lehettek jobbak.

— Rosszul vagy informálva. Már műveltebb isteneink vannak.

— Semmi egyéb: az ember éhes vagy szeret. És mindkettőt által pusztít vagy elpusztul. Mondom: mert nem szabadította fel önmagát.

— Hogyan szabadíthatja hát föl magát szerinted az ember?

— Elsősorban önmagadban kell elpusztítani a szolgát és az elnyomót is.

— Fogalmad sincs a mindent kiegyn-

lítő kulturáról és humanizmusról.

— Nincs, mert ilyenek nem léteznek. Emberek milliói nem értenek semmit, csak teherhordáshoz vagy éhenhaláshoz. Szükséges dolog nincs elég és fölösleges dolgok milliói fajtáját halmozzák. A tudományok épügy öl, mint a fegyver. Az anyag lépten-nyomon magasztosul.

— Közöséges materialista vagy. De mégis miénk az öntudat és a szép.

— Ez az öntudat a filozófusaitok paralizise.

— Te nem bírálhatsz olyasmit, ami nem állati dolog. A lelki élet...

— Nem állati? Hát akkor miért használjátok a legmélyebb öröm és a legmélyebb bánat legtisztább kifejezésére az „állati” szót.

— Gyermeki meghatározás.

— Bizony, a gyermekeitek még hasonlítanak egy kissé hozzánk. A gyermek még barátkozik az állatokkal. Ti csak féltétek tőlük, vagy pusztítottátok őket. Persze, jó a más bőrére taposni, ha az csak marháé is. Igát huzatni, háboruban verni, levágni — mint az embert. Erre jók. Az állatok is az emberi bestialitás áldozatai. Az egész világból egy bestiáriumot csináltak, mely fölé mindig sivatárban emelkednek az ember lauroleumai. A magasságban semmi magasztosság.

— De a művészet...

— A művészet: kiáltás magadért és benned a többiekért. De te...

A nagy állat súlyos mancsát Lukács fejére tette. Ez mozgolódott egy ideig a nyomás alatt, aztán bágyadtan felnyitotta szemét, felállt és gépiesen a seprő után nyúlt. Az oroszán nyomban a helyére heveredett és égg szemekkel reflektorozta Lukács munkáját.

Az ember, harci indulót fűtőöröszve hajlott gerinccel söpörte a trágyát a ketrécsen és szabályos, szép kupacokba rakta.

Művészetet csinált.

TOMCSA SÁNDOR:

Egy székeludvarhelyi adófizető polgár levele Antonescu pénzügyminiszterhez

Székeludvarhely, február 22.

Pénzügyminiszter Ur!

Nem azzal a szokással bevezetéssel kezdem, hogy: „bocsássa meg, ha soraimmal zavarom”. Nem. Mert, Pénzügyminiszter Ur, ha nem tudná, az ön adóalanyai már sok mindenben tudnak, többek között azon a kába illúzió is, hogy sóhajaik ön elé juthatnak.

De él még bennünk a csodákban való hit és ez a hit az egyetlen szál, ami még a realitás élethez fűz. Ez így — tudom — egy kicsit zavaros, sőt bután hangzik, de higgyen nekünk, Pénzügyminiszter Ur, akkor, mikor azt mondjuk, hogy mai életünk legeszekélyebb anyagi megrezése is, az értelmén felülemelkedő, a bátor ésszel felfoghatatlan, kikutathatatlan, lenyűgöző, a technika eszközeivel, a tudomány műszereivel, a tárgyi világ törvényszerűségeivel átvilágíthatatlan csoda, csoda és csoda. Pénzügyminiszter Ur, ha tudnám, hogy nem fogok ezzel adóemelési alapot nyújtani, azt mondanám: az itteni gazdasági körülmények közt összekapart lejeinket valami felsőbb, jóságos,

csodálatos, szent akarat és mindenhatóság szaporítja meg annyira, hogy az adófizetés terén olyan egyedülálló példát mutatott éppen Udvarhelymegye.

Ez a hit nyújt némi reményt arra, hogy soraim valamelyes formában, élő beszédre nemesedve, vagy viccé jelentéktelenedve, a dolgok kiszámíthatatlan és vak útján, még az ön magas színe elé is eljuthatnak.

Pénzügyminiszter Ur! Fentebb csodáról beszéltem és ezt a meggyőződésemet példával is alátámasztottam. Éspedig azzal, hogy Udvarhelymegye, a pénzügyminisztérium statisztikai kimutatása szerint — melyet részrehajlással mégsem vádolhat a leghörnirtabb faji gyűlölet sem — egyszerűen a pénzügyminisztérium mindent megfontolt és meggondolt kimutatása szerint, *Udvarhelymegye volt az a megye, amely a múlt pénzügyi évben, a legnagyobb százalékban — ha a pénzügy világában is érvényes valószínűségi számítás vesszük tekintetbe — éppen százszázalékban tett eleget adófizetési köteletségének.*

Nincsenek csodák

Pénzügyminiszter Ur, csak így megemlítem, hogy Udvarhely a legnagyobb megye. Bár most, a kormány ismert telepítési politikája folytán, megyénkben is egyre szaporodik az — adóhátralékok összege. Ez nem sunyi célzás, Pénzügyminiszter Ur, ez tárgyalagos megállapítás és távol áll tőlünk, hogy bizonyos adóalanyokat rezisztálással vádoljunk, csak éppen nem képesek csodákra.

De a csoda nem abban nyilvánul, Pénzügyminiszter Ur, hogy mikor mi, kisebbségi adófizető polgárok, megébredünk, egy tömört tárcát találunk könyves párnánk alatt ezzel a megjegyzéssel: „...csodátlan pedig küldöm fiam, a negyedévi adódat...”

A csoda ott kezdődik, folytatódik és végződik, mikor az apa, a reggeli, déli és estvéli száraz kenyér után ezt tudja mondani, a kérőn és kérdően rábámuló szemeknek: — „a többi, gyerekek, kell adóra”. És ezt mondja, ha jó kell a megszédő erekek, ezzel hallgattatja el az eladósorba került lányát, aki egy pár harisnyáért nyafog, ezt írja a fiának, ha azt a tudásvágy továbbtanulásra ösztökéli, ezt üzeni ki a barátjának, ha az két deci borra rá akarja beszélni, ezzel rázza

le nyakáról a rádió- és könyvügynököt, ezt a két szót, hogy: „kell adóra”, ezt a két szót fogja rá az élet ugynevezett gyönyöreire, kényelmeire, sokszor követelményeire és — sajnos — a higiéniaira is.

A csoda ott van, Pénzügyminiszter Ur, hogy ezeknek a férjeknek és apáknak van hitük, reményük és erejük, hogy tántoríthatatlanok, könyörtelenek, megintáthatatlanok, hogy hősek és vértanúk, akkor, mikor a kötelelességteljesítés bástyáján rettenthetetlenül védelmezik családjuk, egészségük, legegységük, szülői kötelelességük, szenvedélyeik megszakításuk, kulturális szomszágok, gyomruk, önmaguk „ellen” azt a pénzt —, ami kell adóra!...

Pénzügyminiszter Ur, csak így szerepelhet Udvarhelymegye a legtöbb adót befizetett megyék élén.

Ezt valamitől és valakitől, valamiktől és valakitől el kell vonni, mert kikeresni már rég lehetetlen.

De fizetjük, Pénzügyminiszter Ur, mert tudjuk, hogy ez állampolgári köteleességünk, hogy az állam és ezen belül a mi eminens érdekünk az, ha az ország pénzügyi vérkeringése nem lanyhul el.

Picinyke megértést!

De fizettük és fizetjük, Pénzügyminiszter Ur; szemünket befogjuk gyerekeink kérő pillantása elől, füleinket be dugjuk sírásuk elől, szíveinket megkené-nyitjük, goromba, szigorú, könyörtelen apák vagyunk, Pénzügyminiszter Ur, csak hogy jó állampolgárok lehessünk!

És mit várunk cserébe?

Istenem.

Hát egy picinyke megértést.

Nem sokat, nem nagyot, csak egy olyan pirinkót, egy olyan mikroszkopikus megértést, mint amekkora az a körömfekete, amit az ember tíz percig dörzsölt jó sűrű körömfekével.

Egy ennyi megértést várunk, Pénzügyminiszter Ur.

Azaz...

Azaz, nehogy szemtelenül követelőd-
zőnek mondjon a hivatása magaslatán álló sajtó — annál is inkább, mert szó, mi szó: a körömfekére való is adóba tet-
tük — és nehogy kényes helyzetbe hoz-
zuk a Pénzügyminiszter Urat, ugyancsak
a sajtó előtt, azzal, hogy a megértést még
ilyen mikroszkopikus formában is szóba
lehet hozni előtte, továbbá, nehogy univ.
med. Vajda Sándor belgyógyász urnak
újabb anyagot szállítsunk azon meggyő-
ződéséhez, hogy a legradikálisabb, leg-
emberibb, legkulturáltabb és legcivilizál-
tabb és legistenibb és legkrisztusibb

legerköcsösebb, de mindenesetre legcél-
szerűbb gyógymód a levegőelvonás —
azért, Pénzügyminiszter Ur, lemondunk
erről a huszezszerezes nagyítás alatt
sejthető megértésről! is!

Lemondunk.

De egyhez ragaszkodunk, Pénzügy-
miniszter Ur, egyet tisztelettel megköve-
telünk: a modort. A hangot. Azt a valamit,
ami két ember érintkezésében — legyen
szó akár egy ember-imádat bizonyos for-
májáról, akár arról, hogy egyik a mási-
kat a következő percekben meg fogja
enni — függetlenül a két személy faji
vagy vallási különbözősétől, társadalmi
állásától, vagyoni helyzetétől, politikai
felfogásától.

Azt a modort, hangot és érintkezési for-
mát követeljük, Pénzügyminiszter Ur, a
melyen rajta van az *európaiság jegye*.
Amelynek kifejlődéséhez, összeállításához,
megállapodásához, sokezer év születése és
sok kultura halála kellett. De kellett a
vizözön, a piramisok, a keresztes hadjá-
ratok, Amerika felfedezése, a gőzgép fel-
találása, a himlő kórokozójának kikuta-
tása, kellett a villamosság, a táviró, az
önmérséklet, a távolbalátás és kellett
mindaz, amivel a huszadik század embe-
re kívül és belül dicsekedhetik.

És még csak nem is magunkért köve-
teljük, Pénzügyminiszter Ur.

Nem.

Mi ezt egy illúzió nevében, egy felfo-
gás kedvéért, egy állapotához való görcsös
ragaszkodás lihegésével követeljük. Egy
csmét tisztelünk ebben, mely minden
csmét átfog, a fejlődésnek egy fokát
védjük és isteni rendelkezéseknek vetjük
a hátunkat.

A modort, a formát nem engedjük,
Pénzügyminiszter Ur, mert ezzel elemün-
ket védelmezzük, a huszadik századot és
Európát.

Röviden arról van szó, hogy a minap
bejött hozzám az ön egyik tisztviselője,
ADÓSZEDŐ UR, hivatalos minőségben
és családom előtt, a hivatalos eljárás so-
rán „vén számár”-nak nevezett.

Hogy miért, nem tudom.

Pénzügyminiszter Ur! Vénnek már elég
vén vagyok, az bizonyos.

De...

De az ADÓSZEDŐ URAT én figyel-
meztettem, hogy hat számjegy összeadá-
sánál csekély ötszáz lejt tévedett.

Hát még, amikor olyan vén lesz, mint
most én.

Persze, akkor már nem adószedéssel
fog foglalkozni...

Ha méltóztatja, Pénzügyminiszter Ur,
bármelyik percben pontosabb és közeleb-
bi adatokkal szolgálhat

Kész hive:

Adófizető.



beálltával elmaradhatatlanul meg-
jelenik a

SPANYOLLÁZ, NÁTHA, INFLUENZA,
védekezzék ellenük idejében!

MINDENKI saját tapasztalatból tudja,
hogy a rossz időjárásal egyidőben
tellepnek a fertőző betegségek, amelyek
látszólag inkább kellemetlenek, valójában
azonban rendkívül veszélyesek ezért ellenük
idejében kell védekeznünk. E célra fertőtleni-
tőszere van szükségünk, amely a szájüreget
megtisztítja a baktériumoktól. A legmeg-
tehetőbb szer az ANACOT pasztilla, amelynek
kényelmes szopogatása által
annak aktív formaldehyd tar-
talmát tartós és biztos hatást fejt
ki. Az ANACOT pasztilla
hatóanyaga állandóan bevonva
tartja a nyálkahártyákat, mi-
által nemcsak mechanikus,
hanem desiniciens hatást is
váltanak ki. Ha rendszeresen
szopogat ANACOT pasztillát,
úgy megvédi szervezetét a fer-
tőzések elől!

30 pasztillát tartalmazó
fiole ára 37.— lei.



Dr. WANDER üzemek készítménye.

3, illetve 25 lejjel emelik fel különként a cukor és a kávé fogyasztási taxáját?

Bukarest, február 22.

Az egyik fővárosi lap megbízható érte-
sülésre hivatkozva közli, hogy a pénzügy-
miniszter a költségvetés egyensúlybaho-
zatala érdekében több közszükségleti cikk
fogyasztási illetékének fölemelését terve-

zi. Ezzel kapcsolatban úgy hírlik, hogy
a cukorra kivett illeték különként 3
lejjel, a kávé fogyasztási taxáját pedig
különként 25 lejjel emelik fel.
A hírt hivatalosan még nem erősítették
meg.

Megakadtak az addisz-abebai tárgyalások: //

Még egy hadosztályt mozgósít Mussolini

Szüntelenül folynak az olasz csapatszállítások Afrikába

London, február 22.

Az olasz—abesszin háború ügye tovább-
ra is Damokles kardjaként lebeg Észak-
Afrika fölött. Olaszország minden jel
szerint biztosra veszi a háborút.

Az Exchange Telegraph római jelenté-
se szerint Mussolini az addisz-abebai
közvetlen olasz—abesszin tárgyalások el-
akadása miatt elhatározta, hogy még ezen
a héten mozgósítja a híres Beloritana
hadosztályt is, amely 15 ezer főből fog
állni. Az olasz kormány a csapatok szál-
lítására további két hajót foglalt le.

Amint a félhivatalos angol Reuter-üg-
ynökség közli, állandóan folynak az olasz
csapatszállítások Messzina, Syracuse és
Catania felé, ahol gyarmati szolgálatra

Schuschnigg Párisban

Páris, február 22.

Schuschnigg osztrák kancellár és Ber-
ger-Waldenegg külügyminiszter tegnap
este az Arlberg-expresszel elindult Pá-
risba, ahová csütörtökön meg is érke-
tek.

A párisi lapok a két osztrák államférfi
párisi és londoni útját egybehangzóan a
londoni megegyezés természetes folyamá-
nyának tekintik, amely főképpen a Ró-

felszerelik és Afrikába szállítják a csa-
patokat.

A Nápolyban történt behajózásnál álli-
tólag sok lelkes jelenet játszódtott le. A
behajózást szemlélő rónörököstől egy pa-
rasztasszony sirva kért engedélyt arra,
hogy hadba menő fiát még egyszer meg-
ölelhesse. A trónörökös vigasztalni kezd-
te az asszonyt, mire az várakozás elle-
nére így válaszolt:

— Nem azért sirok, mert egyetlen fiam
elmegy, hanem, mert csak ez az egy van,
akit elküldhettek. Ha kettő lenne, mind-
kettőt örömmel látnám elindulni.

Ennek az epizódnak a hitelességéért
persze az angol távirati iroda viseli a fe-
lősséget. Kicsit tulgiccses az egész. El-
hibázott háborús propaganda. Emelyítő.

mában tervbe volt középeurópai egyez-
mény áll összefüggésben. A Temps sze-
rint úgy a párisi, mint a londoni látoga-
tás célja az osztrák függetlenség ügyének
lehetővé legeszelebb alapokra való fektetése.

— A szenvedő, beteg nőket reggel éhgyo-
morra egy kis pohár természetes „Ferenc Jó-
zsef” keserűvíz 2—3 óra alatt könnyű, lágy
bélkiürüléshez segíti és ezáltal igen sok eset-
ben rendkívül jótékony hatással van a beteg
szervekre.

HIREK

Riport a náthás Budapestről

★

A város tele van krákogó, prüszkölő, köhögő emberekkel.

Az erős hideg és a nyomába minden átmenet nélkül beállt langyos idő a csucs-tesztelési mértékét hozta ki a meghűléseknek, amelyek az influenzán innen — ha ugyan lehet ennek kezdő határát szabni — egészen az első, könnyed prüszentésig, rengeteg embert kötnek a négy falhoz, vagy a forraltboros kancsóhoz.

A mindennapi járás-keelésben látszik meg ennek a mértéke és aránya, mert a legtöbb helyen, ahol megfordulunk, új arcokat, hogy úgy mondjuk, pótarokat, valóságos második garnitúrát találunk.

Törzskávéház. Husz év óta az. Elég máskor az ajtóban megmutatkozni, a Jani már bemondja a kávéfőzőnek:

— Langyos, föl, pohár, piritott kifli.

Most siri csönd, semmi nesz, szerte nyugodt kávézók.

Nagysokára jön egy pincér, a karcsu, alacsony Jani helyett egy dromedár. De nem kérdez, mert máskor is beugrott már, adja hát a tájékoztatást és jön, cséssze habbal, alakkahájában óriási vízeszemlyékkel.

Csodálkozva néz az intésre:

— Nem ezt tetszik szokni?

— Nem. Husz év óta nem. Hol a Jani?

— Meghült. A főúr is...

Azám. A Károly helyett egy vöröshaju ur jár-ke, frakkban.

Még a kávé is más. Valahogy nem a régi. Talán benne is a kelleténél több pótlás van?

Bent, a vállalatnál heten hiányoznak. Atcsoportosítással megy a munka. A hiányzó hét tetejére még ketten vannak itt, akik csak kókadognak, daradoznak. A Binder szeme vöröses és folyton nyel.

— Miért nyelsz mindig? — kérdik átellenben tőle.

— Mert alig tudok.

Van benne valami. Aki alig tud nyelni, az mindig próbál.

— Meghültem, kérlekálással — magyarázza tovább a Binder — hidd meg, csak a kötelességerzet hozott be.

Többen tudni vélik, hogy a Bindert a mára kilátásba helyezett á-kontó hozta be és mihelyt az tarsolyába hull, a hiányzó létszáma nyolcra ugat.

A Kazicsek az nem fog kidülni. Bár úgy szörcsög, mint a lápban a kalucsni, tartani fogja magát.

Előbb.

Meggyőződésből.

Renoméből.

Ugyanis van egy teóriája, nem is az övé, csak hívének vallja magát, amely úgy szól, hogy hűtsd meg magad egy kicsit mindennap.

Régi elmélet, egy bécskörnyéki professzor kezdte hangoztatni valami harminc évvel ezelőtt, több tagja is van a szekciónak és egyik legkedvesebb tagjuk Kazicsek, aki mindennap egy kicsit meghűti magát.

Még január elején egyszer nagyon, azóta mindig kicsit.

De magyarázza:

— Így bitlos vagyok, kérlek, a dolgoban. Így elejét veszed a koboly begyűlésnek. Sőt dáltás se vagyok, csak kicsit érzik a haggobob...

Csekélység. Ugy ül a koma, mint egy patakából húzott macska, tle be nem ismerné, hogy valami baja is van. Reggel, a tulok, nyitott ablaknál szulyzók egy szál fáraó-mezben, aztán csapról tussol a minusz tizben.

Elbei mellett széles mellel kiáll, de viszont, ami kikerül a keze alól, vagy báva fejéből, az mit se ér. Hatot héttel öt percig szoroz, amíg megkapja az — ötven-nyegyet

Benyitunk máshova.

Cimbora ül az asztalnál, háttapogás.

— Szerbusz.

Cimbora megfordul: vadidegen.

— Bocsnat, izé...

— Meghült.

— Tudom, de a helyettese...

— Ma már ő se jött be. En vagyok most itt.

Aztán az ember hazafelé tart. Mivel tart hazafelé? Színházjeggyel, nővirággal, kis pinnyogó gumikrodiussal? Ah, Pemelefucukorral. Meg mézcukorral.

Egyik családtag ott krákog, a másik családtag ott hápog. Porokat nyelnek, timonádét nyelnek, befőtlet nyalnak. Kérdik, milyen idő van kint és a mézcukorra! új gyógymódot kezdenek.

A kisebb és könnyedebb elemek teljesen a cukorkára vetik magukat, a komolyabbjártauk, estenden, már a forraltbor felé hajlanak, azt nyelik, kótyolják, szörpölik, kezdetben kimelegedve, aztán keresztbenézve, sőt egyik a zongorához megy, kíséri és énekl:

— Bár bidálunk babab...

A végén, a nagy gyógymódtól aztán csak — célozva tudnak ágybatalálni.

Persze a gyengélkedő állomány folytán több mindenféle váratlan fordulat is adódik.

Estére szól a Lajosék meghívása, persze, nem mehetünk el. Igenám, de nincs

telefonjuk. Sári, rohanjon el hozzájuk, mentsen ki, azaz várjunk, nem örül senki a személyes találkozásnak ilyenkor, inkább sürgönyözzünk.

Sürgöny elmegy.

Mi az, visszahozta a sürgényt egy kihordó? Ah, nem. Lajosék értesítenek, hogy ne vegyük rossz néven, de ők is.

Mi is, ti is, ők is.

Egy ismerősnél tartották meg a vacsorát: tizenegy helyett ötven jöttek el.

A háziasszony sirva nézte a pangást és még a foxi is tejfeles filét evett a konyhában.

A házigazda bórba fojtotta a kudarc fölötti bánatát. Tizenegykor énekelt, tizenkettőkor rásírt a vendégekre, mert melankolikus berugó, félkettőkor pedig mindenáron a csilláron akart himbálózni.

De a borkura jól jött neki, mert mikor az utolsó cimborát is kitámogatta hajnalban az ajtón, egy itróztatót prüszentett a lépcsőházba.

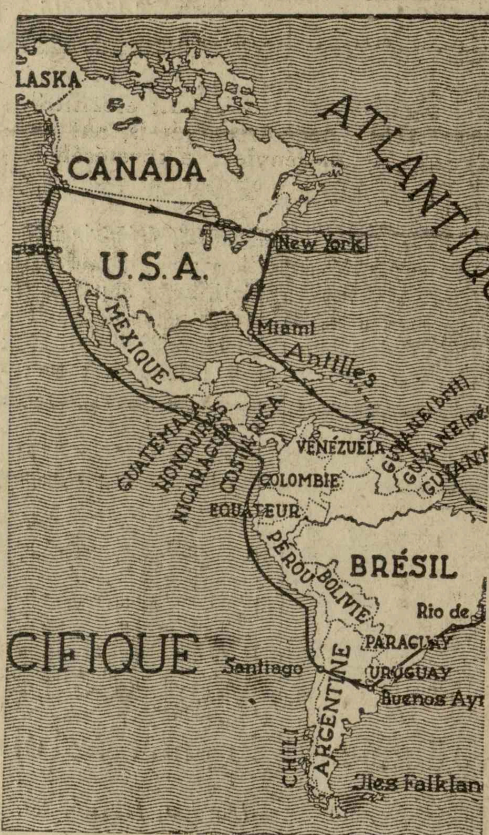
U. I.

ABLAK

Erdemes megjegyezni a nevet: Shell Ioan, London, egyik kerületi bírása, aki felmentett egy beismerésben lévő tolvajt, ítéletében pálcát törve nemcsak a kenyeret szűkös méréő társadalom, hanem a fogamzást meggátló törvények felett is. A szóbanforgó tolvaj londoni gyári munkás, akinek hét gyermeke van s nem munkanélküli ugyan, de keresete nem futotta a hét ifju anglus táplálására és ruházására. Így hát holmi csekélyértékű anyagot tulajdonított el a gyárból, amin rajtacsípték. A bíró felmentő ítélete indokolásában kifejtette, hogy a munkás megoldhatatlan probléma előtt állott, mert egyrészt a társadalom csak bizonyos szerezny bért juttatott neki, másrészt azonban ugyanaz a társadalom megtiltja a gyermekéledés korlátozását és elkerülhetetlen volt, hogy hét gyermeke szülessen, akik viszont kenyeret kövételtek.

Ha ez a bíró sokáig így folytatja és hasonló megfontolásokból indul ki súlyosabb ügyekben is, a végén még ő kerülhet bíróság elé.

NEWYORKBÓL—NEWYORKBA



Hires északamerikai repülők, az anglia-ausztráliai repülés sikerén felbuzdulva, a közeljövőben megrendezik az Amerika körüli légiversenyt. A versenyzők Newyorkból indulnak, körütrepülnek a két amerikai kontinent és 30 ezer kilométeres légiút után visszatérnek Newyorkba.

— Kolozsvári hírek. Tudósítónk jelenti: A kiskalotai csendőrség néhány nappal ezelőtt elfogta Simlea Gl'gor, Ioan, Vasile és Nicoló ottani lakosokat, amint az erdőben fát akartak lopni. A négy fivér bűnét súlyosbítja, hogy a csendőrt, aki őket munkájukban megzavarta, súlyosan bántalmazták. A csendőrség az erőszakoskodó testvéreket a kolozsvári ügyészségre kísérte, ügyükben a hadbírósg mond ítéletet. — Csütörtökön a kora délelőtti órákban, a Honvéd-utcai Adler-féle ház előtt, könnyen végzetessé válható autókarambol történt. A Honvéd-utca sarkán beforduló 525. számú autóbusz, amelyet Man Sim'on vezetett, összeütközött a Peteán János által vezetett 456. számú bérautóval. Mindkét kocsi erősen megrongálódott, emberéletben nem esett kár. Az ügyészség megindította a vizsgálatot, annak megállapítására, hogy az összeütközésért kit terhel a felelősség. — A kolozsvári hadbírósg szerdán foglalkozott Portörő Gábor nagyváradi cipész ügyével, aki államellenes izgatás és kommunista tevékenység vádjával terhelten állott a bíróság előtt. Portörő Gábert mintegy három hónappal ezelőtt a kolozsvári hadbírósg, távollétében, öt évi börtönbüntetésre ítélte. Időközben a vádlott Nagyváradon

rendőrkézie került. Átszállítása után a hadbírósg újra tárgyalta az ismert kommunista ügyet és tiltott iratok terjesztéséért és államellenes izgatásért bűnösnek mondotta ki. A hadbírósg az újabb tárgyaláson az ítéletet két és fél évi börtönbüntetésre szállította le, ezenkívül Portörő Gábert ötezer lej pénzbüntetésre és politikai jogainak tízévi elvesztésére ítélte.

— Indokolatlan rémületet keltettek a kisebbségi tisztviselők között Szatmáron. Tudósítónk jelenti: Az egyik erdélyi lap azt a hírt közölte, hogy a szatmári városi tisztviselők közül tizenegy kisebbségi tisztviselőnek kézbesítették ki az elbocsátási végzést. A hír nagy riadalmat okozott a kisebbségi tisztviselők körében. Felkerestük a vármegyei prefektust, aki kijelentette, hogy a hír nem felel meg ebben a formájában a valóságnak. Az igazság annyi, hogy a kisebbségi tisztviselők közül többnek nem sikerült a nyelvvizsgája, azonban a nyelvvizsga eredménye még nem is került a fegyelmi bizottság elé s így annál kevésbé felelhet meg a valóságnak az a hír, hogy tizenegy tisztviselőt minden további nélkül az utcára dobtak volna. A fegyelmi bizottság csak ezután ül össze és remény van arra, hogy a fegyelmi bizottság előtt sokan kijavítják a nyelvvizsgán szerzett rossz osztályzataikat és megmaradnak állásaikban.

(*) Hízlató és fogyasztó diéták terén különleges eredményekkel dicsekedhetik a Svábhegyi Szanatórium, Budapest. A kura soha nem sablonos. A diéta összeállítása mindig egyéni izlés szerint történik.

— Meghalt a „szakácsok királya”. Auguste Escoffier, a híres francia szakács, akit a „szakácsok királya” néven emlegettek, 88 éves korában meghalt montecarlói villájában. Escoffier igen sok új ételt talált fel, többek között a „Pêche Melba”-t, amelyet a nagy énekesnőről nevezett el. A francia szakácsok királya élete legnagyobb részét külföldön töltötte, a legelőkelőbb londoni éttermeknek volt konyhafőnöke. Egy ideig Vilmos volt német császár jachtjának konyháját is vezette. A háború után sokszor járt Amerikában, mint a francia konyha „hivatalos követője”.

Aranyér... és a foglalkozásunk?

Igen egyszer nagyon nehéz problémát foglalkozásunkat gyakorolnunk kell — azonban a fájdalmak majdnem lehetetlennek teszik. Meg lesz lépve, hogy milyen gyorsan megszabadulhat fájdalmaitól, ha a gyógyszerárban „Goedecke”-féle

Anusol aranyérkupokat

vásárol és ezeket előírás szerint felhasználja. Az anusolt az orvosok is mint teljesen megbízható szert ismerik, amelynek feltétlen hatására mindig számíthatnak.

— A szatmári terménypiacon a felhozatal igen élénk volt, azonban a minimális kereslet következtében az irányzat mindvégig lanvha maradt. Árak métermázsánként a következők: buza 450—60, rozs 340, zab 280, árpa 300—10, tengeri 260—70, napraforgó 400.

— Biharmegyei hírek. Tudósítónk jelenti: Pep Augustin és Moias Ilie érszülősi lakosok tegnap éjjel behatoltak Fülei Mária ottani varrónő lakásába és onnan a varrásra átadott anyagok közül 12 métert elloptak. A beindított nyomozás azonnali eredménnyel járt, mert Popuk az anyja a margittai vásáron árusította a 12 méteres szövetet. Bekísérték a csendőrségre, ahol bevallotta, hogy fia, Moias Ilie társaságában követte el a lopást. — Tasnádon és Margittán újból veszettkutyák garázdálkodnak. Zsindelyes Sándor tasnádi lakos kutyája megveszett és a háznál levő szobaleányt és takarítónőt összemarta, majd a szomszédos Tatór Sándor kéményseprő házához levő disznókat marta meg. Ugyancsak Horváth Péter margittai főtisztviselő kislányát is megmarta egy veszettkutya. Mindannyiukat a kolozsvári Pasteur-intézetbe szállították.

MEGINT MŰKÖDIK AZ EGYSÉGES SZOCIALISTA PÁRT

(Bukarest) Az egységes szocialista párt vezetőinek intervenciójára a belügyminiszter újból megadta a működési engedélyt a hónapokkal ezelőtt betiltott pártnak. A lepecsételt párt helyiség átadása már meg is történt.

KOZMIKUS ŰVEGET talált egy sivatagkutató expedíció a líbiai sivatag legelhetőbb vidékén, Kairótól délnyugati irányban 800 kilométer távolságban. A titokzatos űvegdarabokat, amelyeknek súlya pár gram és 5—6 kilogram között váltakozik, először 1932-ben találta meg a Sir Robert Clayton East Clayton vezetésével álló expedíció. Az egyiptomi földművelésügyi minisztérium geológiai osztálya azóta rendszeresen gyűjti a kozmikus űvegleteket és most külön kiadványai írják le ezeket a különös szilikát darabokat, amelyek közül többet szerszámnak használtak fel a kőkorszakban élő emberek. Az obsidiánhoz és chrólitehhez hasonló űvegdarabok nem lehetnek vulkánikus eredetűek, mint a Csehországban bányászott tekitek. A líbiai pusztaságon nyoma sincs kihalt vulkánoknak és így a geológusok a különös űvegdarabok eredetét csak úgy tudják megmagyarázni, hogy vagy mostani formájukban hullhattak a földre, mint meteorok melléktermékei, vagy pedig valami óriási méretű meteorit lehullásakor a kifejlődött nagy hőség üvegesítette el a közelben lévő homokot. A tarka, fantasztikus alakú „kozmosz ékszerek” legszebb darabjait a kairói múzeum geológiai osztályán állították ki.

(*) A modern gyermeknevelés kézikönyve. Székely Béla a Te gyereked c. könyvében írja, hogy nincs rossz gyermek és nincsen buta gyermek! Minden ép és egészséges gyermek jónak, okosnak születik. Ha mégis rossz lesz lélekben, szellemben más, úgy ez a nevelés hibája. Ez a könyv a csecsemőkortól kezdve tanít. Szülőknek, nevelőknek, szakembereknek nélkülözhetetlen. Ár csak 54 lej. Kapható a Brassói Lapok könyvosztályában.

GYOMOR

égés ellen

fájás

SALVACID

gyomorgörccsnél puffedtségnél

Hirtelen (acut) gyomorrontásnál

óránként 2-2 szem **SALVACID**

gyorsan és biztosan hat!

15 szemet tartalmazó kis tubus Lej 50.-

50 szemet tartalmazó üveg Lej 150.-

Kapható a gyógyszerárakban és drogériákban.

A renegátok sorsa

Barót, február 22
Krizbay György azaz most már Gheorghe Crisbăsan — több éven keresztül volt Barót postamestere. Ez idő alatt nem a legnagyobb szeretetnek örve, mert a szegény románul nem tudó emberekkel nem akart magyarul beszélni, és ha már beszélt, abban nem volt köszönet.

Természetesen, mint minden kisebb-tisztviselő, Krizbay György is sok tortúrán ment keresztül, állásából már többször kitétek, de a rossz nyelvek szerint valahogy mindig elintézte, hogy visszahelyezték.

Legutóbb aztán Krizbay gondolt egy merészre: áttért a görög katolikus vallásra, megtagadta fajtáját, hitét, nevét átváltoztatta és uton-utfélen erőszakosan bizonygatta, hogy ő igenis román eredetű.

Kár, hogy ez a jobb ügyhöz méltó buzgalom mindhiába történt. A napokban ugyanis Krizbay-Crisbăsan éppúgy megkapta felmondó, illetve elbocsátó levelét, mint annyi sok kisebb-sokkolté-gája.

Dehát, ez a renegátok sorsa.

Két gőzhajó karambolja Triesztnél

Belgrád, február 22.

Trieszt és Velence között a Rodi nevű olasz gőzös összeütközött a ködben az 5 ezer tonnás jugoszláv gőzhajóval. A Rodi orra olyan mély léket ütött a jugoszláv hajó oldalán, hogy azonnal elsüllyedt. A tragikus szerencsétlenségnek négy emberélet esett áldozatul. Az összeütközést egyébként az okozta, hogy a sűrű ködben mindkét hajó irányt tévesztett és egymásba futott.

Sorsiegyen

Kolozsvárt egymilliót nyerlek

Kolozsvár, február 22

Az Osztálysorsjáték legutolsó, február 15-iki húzása a 299.517 számú sorsjegyet egymillió lejt nyert, a 294.555 számú sorsjegyet pedig száz ezer lejcs nyerménnyel húzták ki. Mindkét sorsjegyet Kolozsváron adták el. Mellék-sorsjegyekről lévén szó, a nagy nyereményeket osztatlanul kapták meg a szerencsés nyerek, dacára annak, hogy csak negyed sorsjeggyel vettek részt a játékban.

ROMBOLÓ VIHAR SZAGULD AZ ANGOL PARTOKON

(London.) Az angol partokat 110 kilométeres óránkénti sebességgel száguldó vihar tartja rémületben. Az orkán sok háztetőt lesepert és fákat csavart ki tövestől s mindenütt érzékeny károkat okozott. Yorkshireben a vihar ereje miatt 500 tonna földtömeg rázuhant a vasúti sínekre és csak pillanatok múlva, hogy a földcsuszamlás el nem temette az expresszvonatot. A kikötőben a hajók nem mernek kifutni a vadul tajtékzó tengerre. Az Ile de France nevű hatalmas francia óceánjáró, amelynek 1 millió angol font értékű aranyat kellett volna Amerikába vinnie Southamptonból, nem tudott a borzalmas erejű vihar miatt a kikötőig eljutni.

MEGHOSSZABBITJÁK AZ OSTROMALLAPOTOT ÉS A CENZURÁT?

(Bukarest) A Tempo értesítése szerint még ebben az ülésszakban törvényjavaslatot szavaz meg a kamara, melynek értelmében a kormány újabb hat hónapra meghosszabbítja a cenzurát és az ostromállapotot. A jelenleg érvényben levő rendelet ugyanis március 15-én lejárt. A lap úgy tudja, hogy az eddigi 11 város helyett március 15-től csak 6-7 városban tartják fenn a cenzurát és az ostromállapotot.

VILMOS EXCSÁSZAR SVÁJCBA KÖLTÖZIK

(London.) Az United Press értesítése szerint Vilmos excsászár arra kérte a birodalmi kormányt, hogy a devizaátutalási nehézségek miatt engedje meg hazatérését. A birodalmi kormány a doornj remete kérését egyelőre elutasította s azt — megfélelő alkalommal is — csak bizonyos feltételek mellett hajlandó teljesíteni. Híre jár egyébként annak is, hogy Vilmos Svájca költözik, mert a német-svájci klíringrendszer sokkal előnyösebb valutaátutalási lehetőségeket kínál.

Szigoruan rangrejtve

Négy ragyogó nővel és 51 kofferrel megérkezett a welszi herceg Budapestre

Két fényképezési „merénylet” óriási izgalommal és letartóztatásokkal
A welszi herceg az Arizona-bárban francia pezsgőt rendelt kíséretének ő maga azonban nagy, öblös pohárból csak sört ivott

Budapest, február 22.

A nagy esemény megtörtént: a welszi herceg, az angol trón várományosa tegnap este 10 órakor megérkezett Budapestre.

A bécsi gyorsvonatot, amely a pakli-kocsi után kapcsolt elsőosztályú Pullmann-kocsiban a welszi herceget hozta, menetrendszerű pontossággal futott be a keleti pályaudvarra. A szerelvényt Kandó-féle villanymozdony vontatta. A vonatot úgy állították össze, hogy az étkezőkocsit, amely rendszerint a vonat közepén szokott lenni, most közvetlenül a welszi herceg kocsija után kapcsolták.

A welszi herceg 11 tagú kísérettel érkezett Budapestre. Kíséretében van négy hölgy is, állítólag mindenik csodaszép. Nem szabad elfelejtenünk a welszi herceg podgyászáról sem, amely csekély 51 hatalmas bőröndből áll.

A megérkezés

A gyorsvonat elsőosztályú Pullmann-kocsijából legelsőnek a welszi herceg szállt ki, hajadonfővel s fekete keménykalapját kezében tartotta. A herceg egyébként barna cipőt, szürke sportruhát és barnabéléses szürke bundát viselt.

Homonnyai állomásfőnök jelentkezett a herceg kedvesen mosolygva kezét szorított vele, miközben így szólt:

— Thank you (köszönöm szépen).

Közben a kíséret is kiszállt és a herceg nyomában a nagy udvari váróterem felé tartott. Amikor a nagyterem közepére értek, hirtelen magnéziumfény lobbant. Mindenki kínos idegességgel és ijedtséggel várta a következményeket, mert nem titok, hogy

welszi herceg ki nem állhatja, ha fényképezik.

Biarritzban megtette, hogy amikor megérkezésekor az állomáson tilalma ellenére mégis lefényképezték, a pályaudvarról visszafordult és azonnal elutazott. Úgy látszik azonban, hogy a herceg Budapestre nem vette ilyen szigoruan a dolgot, mert úgy tett, mintha a fényképezési „merénylet” meg sem történt volna s mosolygva tovább haladt kísérete élén egészen a pályaudvar előtt várakozó gépkocsijáig.

Miután a herceg és kísérete elhelyezkedett a bérkocsikban, elől megindult egy rendőrségi autó, amelyet a welszi herceg gépkocsija követett. A kíséret gépkocsijai után ismét rendőrségi autó zárta be a menetet, amely a Rákóczi-uton és a Kossuth Lajos-utcán a Duna-palotában hajtatott.

Fejedelmi lakosztály a Duna-palotában

A Duna-palotában a welszi herceg részére a fejedelmi lakosztályt tartották fenn, amelyben Pradjhipok szíamí király és felesége szállt meg budapesti tartózkodása alatt.

A fejedelmi lakosztályban a welszi herceget kedves ajándék várta: Kecskemét városának hatalmas, gyümölcsös kocsara, telve a „híres város” határában termett legszebb barackokkal és válogatott gyümölcsökkel.

A herceg azonnal elfoglalta tiszszobás lakosztályát és megmosakodva, átöltözött. Szmokingot vett magára és kíséretével együtt a budai Kis-Royalba ment vacsorázni.

HAJSZA A „MERÉNYLŐ” UTÁN

Alighogy a welszi herceg és kísérete távozott a pályaudvarról

a detektívek minden kijáratot lezártak és megkezdték a nyomozást annak a vakmerő „merény-

Tekintettel arra, hogy az angol trónörökös Chester hercege néven szigoruan rangrejtve akar Budapestre tartózkodni a rendőrség messzemenő óvintézkedéseket tett, hogy az előkelő vendéget mindennemű zaklatástól megkímélje.

Hivatalos fogadtatás nem is volt és a vonatról kiszálló welszi hercegre csak a polgári ruhás detektívek vigyáztak. A rendre egyébként maga Ferenczy Gyula főkapitány személyesen ügyelt fel.

A welszi herceg megérkezésénél a hivatalos formákat annyira kikerülték, hogy még a budapesti angol követ sem ment ki az állomásra, hanem csak a követség két tisztviselőjét küldötte ki. A követség ezzel is bizonyítani akarta, hogy az angol trónörökös látogatása a magyar fővárosban szigoruan magánjellegű.

lőnek” kézrekerítésére, aki a szigorú tilalom ellenére is lefényképezte a herceget.

Az elszánt fényképezést végül is az egyik szállítási iroda pénztárfülkéjében találták meg. Azonnal letartóztatták és gépet elkobozták. Vele együtt előállították az iroda pénztárosnőjét is, aki megvádolták a „merénylet” elkövetésében. A vizsgálat során megállapították, hogy a fényképező a pénztárfülke ablakán keresztül az elsötétített irodában csinálta meg a magnéziumfényes felvételt.

Vámcedulákkal panamáztak a nagyváradi városháza pénztárfelügyelői

Nagyvárad, február 22

A nagyvárad városi hivatalnál újabb súlyos visszaéléseknek jöttek a nyomára. Városi tisztviselők összeszedték a piacra bejövő falusiaktól az elhasznált vámcedulákat és azokat ujak gyanánt megégszer értékesítették és ilyenformán súlyosan megkárosították a várost. Az adóhivatal valamint a polgármesteri hivatal szigorú nyomozást vezettek be a ki-

nos szennazációt okozó ügyben, amelybe rengeteg vállalat és cég van belekeverve, akik teljes jóhiszemiséggel vették meg az újjávarázssolt vámcedulákat.

A nyomozás érdekében egyelőre még nem adtak ki neveket, de ma még különben sem lehet tisztaképet nyerni arról, hogy tulajdonképpen kik szerepelnek, illetve kik vettek részt a nagy feltűnést keltő visszaélésben.

Egy szerb paraszt

Kétezer dinárért eladta feleségét és hat gyermekét

Belgrád, február 22

A belgrádi lapok egészen egyedülálló adásvételi szerződésről számolnak be színes tudósításokban. A szerződést két szerb földműves kötötte s abban egy asszonyt és hat gyermeket sefteltek el egymás között.

Röviden mis is közöljük a belgrádi lapokban leírt különös asszonyvásárt. Mladinovic Csedomir nagyon rossz viszonyban élt a feleségével. A napokban odament hozzá szomszédja, Markovics Dragutin és tette a következő ajánlatot:

— Csedomir, szomszéd, te úgy is nagyon

rosszul élsz az asszonnyal, én pedig még legénykorom óta szeretem őt. Azt ajánlom neked, add el a feleségedet és én hajlandó vagyok érte és a hat gyermekért 2 ezer dinárt fizetni.

Csedomir szomszéd nem sokat gondolkodott, hanem parolát váltott Dragutin szomszédal és azonnal megkötötte az alkut. Szabályszerű adásvételi szerződést állítottak ki, okmányblyegekkel felszerelve s annak alapján Markovics lepengette a 2 ezer dinárt és elvitte az asszonyt és a hat gyermeket a maga házába.

A belgrádi lapok tudósításai szerint a vásárral mindenik fél meg van elégedve.

UJFAJTA HALÁLSUGARAKKAL KISÉRLETEZTEK

(Róma) Dunikovszki, a modern aranyeszláló alkímista, tegnap új megfellepéssel szolgált. Meghívott szakértők jelenlétében tegnap San Remóban bemutatta legújabb találmányát, az általa felfedezett titokzatos sugaraknak hatását, amelyek alkalmasak arra, hogy a levegőben szálló repülőgépeket is felgyújtás. Kísérletéhez a rejtélyes halálsugarakat gerjesztő készüléken kívül egy papírból készült repülőgép mintát használt. A kísérlet sikerült s Dunikovszki sugara a kis papírléghajót meglehetősen nagy távolságból felgyújtották. A szakértők megállapítása szerint a kísérletnél

semmiféle turpisság nem történt és éppen ezért Dunikovszki találmányának igen nagy jelentőséget tulajdonítanak.

POLITIKAI HÁZKUTATÁS BELGRÁDBAN

(Belgrád) A politikai rendőrség 4 detektívje tegnap megjelent Javidovics szkupstinai képviselőnél, a szerb demokrata párt vezérénél és házkutatást tartott, majd a képviselőt a rendőrségen előállította. Javidovicsot 4 teljes órán keresztül vallatták, de semmi terhelő adatot nem tudtak megállapítani, úgy hogy szabadlábra helyezték. Akkor derült ki, hogy valaki névtelen feljelentésben azzal gyanúsította meg a képviselőt, hogy titkos gyűléseket tart a lakásán.

Amire már régen szükség van:

Gyorssegély-alapot létesít a könyvelői kamara tordai csoportja

A könyvelői kamara tordai csoportjának közgyűlésén, amelyet Baciu Joan bankigazgató előzetesével minap tartottak meg, a tárgyszorozati pontok letárgyalása után valóban figyelemreméltó és célszerű indítvány hangzott el, amelyet ugyancsak Baciu igazgató pendent meg a hallgatóság előtt. Sajnálatos körülmény, hogy éppen ezen a gyűlésen merült fel az érdekes javaslat, mert rendes körülmények között több résztvevő szokott a könyvelői kamara közgyűlésén megjelenni. Az indítványt azonban így is tetszéssel fogadták és tervbevételek, hogy az ügy és a távolmaradtak érdekében újabb gyűlést hívjanak egybe.

Az indítvány szerint, amely különben a tordai csoport önszervezését célozza, az egyesület tagjai, viszonyaiknak megfelelően, bizonyos meghatározott összeget fizetnének be a Nemzeti Bank tordai fiókjába. A betétként kezelt összegből a befizetés arányában, vagy két tag jóváhagyásával ezen felül is kölcsönt vehetnének fel a befizetők. Az igényjogosultságot természetesen az alap kezelőszerveivel párhuzamosan működő felülvizsgáló-bizottság állapítaná meg. A befizetett összegek után a tagok évenként csak három százalékos kamatot fizetnének, míg az összegeket a pénzintézet díjtalanul kezelné.

Az indítványt, hírek szerint, a gyűlésről távolmaradtak is örömmel fogadták és így előreláthatólag semmi akadály sem lesz, hogy a tervbevétt önszervezési akció minél előbb a megvalósulás stádiumába jusson.

Egyelőre...

Nem tart több előadást a Szabadegyetem...

Általános sajnálkozással vették tudomásul a napokban Torda intellektuális, hogy a katolikus Népszövetség téli szabadegyetemi előadásorozata, amely az érdeklődőknek nemcsak szórakozást, hanem a szó szoros értelmében vett továbbképzést jelentett, véget ért. A szabadegyetem, amelynek programján ezuttal történelmi, orvosi- és irodalmi előadások szerepeltek, talán sohasem vonzott még olyan tekintélyes hallgatóságot, mint az idei télen. A szerencsésen megválogatott, kivétel nélkül érdekes előadások Rácz Károly nyugalmazott főgimnáziumi tanár, a népszerű Nappendruck Kálmán dr., Szentkirályi István dr., Vertán Endre dr. volt országgyűlési képviselő és Polonyi István gépészmérnök szerepeltek, akik érdekes mondanivalókkal rendkívül magas színvonalú előadásokat tartottak.

A téli ciklust Polonyi István gépészmérnök rekesztette be, aki szemléltető kísérletekkel kísérve, a villamosságról tartott érdekes és élvezetes előadást.

A hálás tordaiak nevében reméljük, hogy a szabadegyetemi előadások folytatásával nem várnak a jövő télig...

Lezajlottak a községi választások

Két községben a hó „elfújta” a választásokat

Tordamegyében mozgalmas volt a hónap első fele, mert most zajlottak le a községi választások.

A végement községi választásokról futott jelentések szerint tizenhárom községben csak liberális listát nyújtottak be, olyannyira, hogy ezeken a helyeken tulajdonképpen nem is tartottak választásokat, mert minden további nélkül az egyezményes listán feltüntetett jelöltek nyilvánítták megválasztottnak.

Hat más községben a liberális, négy községben pedig a nemzeti-parasztpárt aratott diadalt.

Erdemes megemlíteni, márcsak mint a tordai tél szigorúságára jellemző adatot is, hogy két községben — a vadul dühöngő hófúvás miatt — elmaradt a választás!

Dióhéjban a télisportról...

A téli sportnak egyre több híve akad Tordán. Már tavaly is jelentősen lendült a statisztika, az idén azonban már egész jelentékeny tömeget alkot az a tábor, amely a közeli Bányafürdő lankás dombjain a sízésnek hódol.

Ugyancsak élénk lendületet vett a korcsolyázás is. Tordának ezidőszakra három jégpályája van és bizony nehéz lenne eldönteni, hogy nagyobb a forgalom? Mind egyformán feketélik... Itt treníroznak talán a jövő sztárjai!

Amíg így tart a hideg, a tordai korcsolyázókat nem kell féltetni. Megélik a jég hátán is...

Közvilágítás nem volt, hanem lesz!

Egeresről kap ezután villamos-áramot Torda! — A „Sorecani” villanytermelő-üzemmel a város félszázados szerződést kötött, amelyet már a belügyminiszter is jóváhagyott...

Számtalan tárgyalás és tervezgetés után, Torda közvilágítási kérdése végre dűlőre jutott. Az átszervezés lebonyolítása már csak egészen rövid idő kérdése, miután a városnak a „Sorecani” villanytermelő üzemmel kötött szerződéstervezetét bizonyos kikötésekkel a belügyminiszter is jóváhagyta.

Torda közvilágítását tudvalegleg már évek hosszú sora óta a cementgyár szolgáltatja, miután a 28 évvel ezelőtt létesült városi villamosmű sehogyan sem tudta kielégítően lebonyolítani.

A cementgyár és a város között fennálló szerződést eddig évről-évre folyamatosan meghosszabbították és ilyképpen vásárolták a közvilágításhoz szükséges árammennyiséget.

Az energia-törvény vonatkozó rendelkezései szerint azonban a magánvállalatoknak nem áll jogában áramot eladni. Ez a körülmény a várost arra készítette, hogy hagyjon fel az eddigi rendszerrel, annál is inkább, mert a sorozatosan meghosszabbított szerződés csak átmeneti állapotnak volt tekinthető. Az illetékesek belátták, hogy csak a közvilágításnak használnak vele, ha hivatottabb vállalat kezesnek érintkezést és azzal jobban alátámasztott, tartósabb szerződést kötnek.

Rövidesen meg is kezdődtek a tárgyalások az egeresi „Sorecani” villanyáramfejlesztővel, amelynek engedélye van az államtól, hogy Erdély felső részét villamosítsa. A város is munkához látott: megfogalmazták a szállítási feltételeket és a szabályrendeletet, amelyből egy példányt felülvizsgálás és ellenőrzés szempontjából úgy a „legfelsőbb gazdasági tanács”hoz, mint a pénzügyi- és belügyi minisztériumhoz eljuttattak. A tervezetet hivatalos helyről Tordára érkezett értesítés szerint, bizonyos kikötésekkel jóváhagyták, illetőleg eljuttatták.

Mit tartalmaz a jóváhagyott egyezségtervezet?

Az elfogadott tervezet lényegét röviden az alábbiakban összegezzük:

A város a kérdéses villanyüzemet, amely — mint említettük — saját tulajdonát képezi, kereskedelmi alapokra fekteti, még pedig olyképpen, hogy részvénytársasággá alakítja át.

A létesítendő részvénytársaságnak tizenkét és fél millió lej alaptőkéje lesz, amelyből nyolc millió háromszáz ezer lej az eddig is meglévő villanytelep berendezésének felel meg, míg a különbözet, pontosan négy millió kétszáz ezer lejt, a „Sorecani” fedezi.

Az alaptőkét így tizenkét millió lejre egészítik ki. A főrészesvényes természetesen továbbra is a város marad. A 28 kilométer hosszúságú vezeték megépítésének költségei a „Sorecani”-ra hárulnak, mint ahogy a vezeték áramvesztése is az egeresi villanytermelő üzemet terheli.

Intézkedés történt a „Sorecani” által befizetett 4 millió 200 ezer lejes különbözet felhasználására is. Ezt az összeget a város teljes egészében a városi hálózat újjáépítésére fordítja.

A részvénytársaság igazgatóságában a város egyharmad-, a felügyelő bizottságban kétharmad-részt képviselhet.

A városnak természetesen az üzemek ellenőrzésében is szerepe lesz, amennyiben egy bizottságot küld a vezetőségbe. Ez a bizottság a kérdéses helyeken a város nevében működik, esetleges észrevételeiről és megfigyeléseiről viszont a polgármesteren keresztül tesz jelentést a tanácsnak.

A bruttó jövedelemből 3 százalék lesz a város haszonrészesedése.

Nem érdektelen megemlíteni, hogy az elfogadott tervezet szerint mindazok, akik a városi villamosüzemmel ezidőszakra tisztviselői vagy alkalmazotti minőségben működnek, továbbra is szolgálatban maradnak.

A szerződésnek különben 50 év a tartama.

Illetékes körökben erős a remény, hogy a „Sorecani” villanyáramfejlesztővel kötött félszázados szerződés, amely a város közvilágítását gyökerestől megváltoztatja, célszerűbb lesz, mint az eddigi rendszer, amely sokkal körülményesebb volt, semhogy Torda közvilágításának zavartalan menetét biztosítani tudta volna.

Nem kétséges, hogy a „Sorecani”-val kötött megállapodással a város közvilágításának újabb, nyugodtabb és üdvösebb fejezete kezdődik!

ABLAK

Azoknak, akik még nem tudták, sürgősen eláruljuk, hogy a kolozsvári rákkutató intézet, „kísérleti nyulat”, amelyek a jelen esetben korántsem nyulakkal, hanem a rágszálók másik fajtájával: a „fehér patkányokkal” azonosak. Tordáról szerzi be. El Tordán egy hölgy, akinek az a lételapja, hogy e ritkább „speciális” tenyésztésével foglalkozik. Elképzelhető tehát, hogy minden lejt számít nála, amit a kísérleti patkányokért inkasszálni tud. Ami nem a patkányokon mulik, mert azok közül többen szaporodnak, csak éppen a rákkutató intézet nem tud egy bizonyos mennyiségnél többet „feldolgozni”.

Mesélik, hogy a fehérpatkány-tenyésztés tulajdonosnője minap nagyobb rakományt állított be Kolozsvárra. A rákkutató intézet meg is vásárolt néhány „drótketrecnyit” a szállítmányból, amelynek azonban egy része mégis megmaradt. Amkor a számla kiállítására került a sor, bélyegköltés fejében a kifizetett vételösszegekből vissza akartak néhány lejt tartani.

— Ne tessék már levonnul! — szölt a bevételeért jogosan aggódó hölgy — inkább adok még két patkányt ráadásul!

Igy is történt!

Mert a pénz manapság Tordán is olyan ritka, mint a fehér — patkány!

Három „szenzáció”, amelyről három napnál tovább beszéltek

A betörők sem találtak pénzt a vármegyeházán! — Fagyosan bántak a hatóságok a török jégveremtulajdonossal! Tűz, amelytől más ég le

Lehet, hogy az alábbi hírek nem a legfrisebbek... Nem is állítjuk...! Am abból indulunk ki, vább tartanak, mert ritkábban történnek, mint hogy Tordán a szenzációk három napnál tovább napokig! Ebben a reményben bátorodunk megemlíteni, hogy...

Betörők jártak a vármegyeházán, ahol jó néhány asztalfiókot és szekrényt felforgattak, anélkül, hogy készpénzt találtak volna... Szegény betörők! Avagy „szegény” vármegyeháza? Az ismeretlen tettesek körutjukat az épület földszinti traktusában, az „Ariesul” nyomában végeztek be, ahonnan négyszáz lejt szákmányoltak. Az esetnek különben az a pikantériája, hogy már harmadszor történt utóbb ilyen látogatás a vármegyeházán, amelynek nem változtak azóta sem a fiókjai, vagyis egyik betörő nem akar a másik „kárán” okulni. A rendőrség különben botokat szerzett be, amelyekkel a tetteseknek egyelőre csak a nyomát üti...

rők nemzetiségű, bolgár állampolgárságu cukorka-árus, aki a város főteréről nyíló, hajdani „Zóna vendéglő” pincehelyiségében, amelyet a „Banca Națională” tordai fiókjától kapott bérbe a hatóságok megkerülésével jégvermet akart létesíteni.

A tordaiak nem jó szemmel nézték az érvényesülő vágyó Mustafa térfoglalását, annál is inkább, mert városszépészeti szempontból sem tartották megengedhetőnek, hogy egy jégverem éppen a főtéren kapjon hajlékot. Higiénikus szempontokból is kifogásolták az ügyet, mert a kérdéses pince — amint az egyik helyi lap is megemlíti — „a falusi lakosság és mások kényeztetésének helye...”

Diktum-faktum: addig sugtak-bugtak, amíg a hatóság megjelent a pincénél és tekintet nélkül arra, hogy a pincébe már néhány szekér jeget szállítottak, Mustafát „kilakoltatták”.

Tordán törököket fogtak, de elengedték! Szegény Mustafa, elmehelet jeget aszalt!

Tűz volt a törvényszéken. Nem valamelyik

temperamentumos bíró jött tüzbé, hanem a kémény, amely, minthogy a telekkönyvi szoba mellett van, a telekkönyveket is elhamvadással fenyegette. A lángok már kicsaptak a kéménynyílásból a szoba felé, amikor a történetesen arra járó tűzoltóparancsnok észrevette a tüzet, majd alarmizálta a tűzoltóságot, amely egy-kettőre véget vetett a riadalomnak. Kár volt izgulni. Mert sokkal könnyebben „leéghetnek” azok, akik nem szerepelnek a telekkönyvben!

Tordai tél

Amilyen rokonszenves és barátságos Tordán, látszólag, olyan kihalt és barátságatlan télen. Az állomás előtt csak egy-két szán veretget. A főtéren se sokkal több. A vonat tal kevés utas érkezik, az autbuszforgalom pedig éppenséggel „bedöglött”. Nem érdemes. Az utas előtt olybá tűnik fej Torda, mintha téli álmát aludná. Pedig itt is vannak megmozdulások, itt is összejönnek az emberek, sőt talán seholsem volt a farsang előadás mulatságusabb, mint Tordán. A város képen azonban mindez nem hagy nyomot. Alszik.

Jól teszi, ha teheti! Nagy a hó mindenütt. A ligeten keresztül, amelyen minden vonatlat érkezőnek át kell haladnia, kitaposott ösvény az út. Tordán szőgőre a tél. Az emberek inkább otthonmaradnak. Csak elvétve, szükségből mozognak az utcán.

A kávéházban délidőben összesen kettő „nyüzsögnek”. Az egyik a pincér. A másik én vagyok.

Ahogy az állomásra menet az üzletek párái ablakain keresztül kukkanatok, már vigasztalóbb képet látok. Mind tele van: tulajdonosokkal, segédekkel és inasokkal...

Koldus sincs az utcán. Hideg van.

Egyedüli nesz, amikor csengős szán siklik végig az utcán.

Tapintatlanság. Magam részéről lábujjhegyen megyek az állomásig, nehogy az alvó város fölköltsem!

De jön még tavasz és akkor remélhetőleg elbűvöl Csipkerózsika-Torda. Eljön érte a konjunktúra-királyfi!

Ha nem — tévedtünk.

Csipkerózsika mindenestre várja...

Holnap:

Lássuk Szilágysomlyót!

Londoni végeladás

"Sale" (szél), olyan angol szó, amit nehéz lenne egészen pontosan magyarra fordítani. "Sale" végeladás, a szezon végén — szelid boltban.

Ez a "végeladás" Londonban annyira "bevett szokás", mint a tél és a nyár érkezése. A végeladás hetében a londoni kereskedők összegyűjtik a raktárakban felhalmozott árukat és jóval olcsóbban adják el a szokottnál. Ezekben a végeladási hetekben bámulatosan nagy és lázas nyüzsgés van az üzletekben. Ugyanis a világválságban is biztosra dolgoznak az angol kereskedők. Karácsonyra és a nyári bál szezonra rengeteg árut rendelnek s ami "karácsony kététheten" vagy a nyári nyolchetes nagyszombatban nem kél el, azt könyvtelenül "végeladják". El sem mondom, hogy ilyenkor az Oxford Street és a Regent's Street (a nők ikerparadicsoma), a Piccadilly és kis mellékutcai (a férfiak paradicsoma) és a Knightsbridge, meg a Kensington High Street (a háziasszonyok paradicsoma) tele van ilyen kis plakátokkal, hogy "végeladás" és "szendvicsszerű áruházas".

Végeladás idején vajmi nehéz a közlekedés másszandékul halandónak az üzleti negyedekben. Ez a sok vásárlókedvű ember, főképpen nők, azt az impressziót kelti az emberben, hogy egy hatalmas folyam igyekszik lassan a tengerbe jutni. De ez a szerencsétlen ember, — a "másszandék" ha véletlenül belesodródik egy ilyen "folyamba", menthetetlenül elveszett, akárcsak a légy a pók hálójában. Ez kimondottan londoni tünet. Ismétlem: nem nyugati, hanem kimondottan londoni.

★

Az angol a végeladást nőknek találta ki, mert jól tudja, hogy a vásárlási láz női szenvedély és szórakozás. A férfiak mindig azon jár az esze, hogyan teremtsen elő a pénzt, a nőé azon, hogyan költse el. A nő szinte mámorosan nézi azt a remek sorozatot, mi selymekből, kalapokból, parfümök, retikülökből, aranycipőkből, bundákból, bokákból, tüllfüggönyökből és a jóég tudja még mikből áll és olyan görcsösen kapaszkodik belejük, mint a vízben fuldokló az utolsó szalmaszállba. A végeladás végén a londoni asszony belátja, hogy bankettéjéből sok hiányzik, azt úgy hozza egyenesbe, hogy egy-két hónapig nagyon takarékoskodik. De mikor elérkezik az új végeladás, már régen elfelejtette, hogy mit csinált januárban és rohamban kezd előlről az egészet. Rendszerint azzal megy el otthonról, hogy "veszek egy pár kesztyűt és egy pár harisnyát" s mikor hazajött megrakodva apró csomagokkal, az embernek az ismert karcolat jut eszébe, ahol a feleség vett egy néhány kis skatulya gyantát, azután négy lüvelátétet a zongora három lába alá (persze zongorája nem volt), továbbá néhány kiló porzót, nagymennyiségű itatóspapírt s végezetül egy kiváló minőségű pipaszurkálót (az urának soha pipa a szájában nem volt).

Miss Pearl Adam, a briliánseszü és homorú angol újságíró három orvosságot javall a "vásárlási áfium" ellen. Először: Menj falura, másodszor: légy beteg két hétig, harmadszor: légy katóli jellem és semmi körülmények között ne végy semmit! Menj végig az üzletek előtt, fordulj vissza, de ne nézz se jobbra, se balra! Hogy könnyítsünk egy ilyen "szegény" nő helyzetén, talán szemellenzöt kellene rákenni, úgy, hogy oldalvást ne lássanak, csak előre.

Intelligens nőknek nincs szükségük ilyen bölcs tanácsokra (a női intelligencia ott kezdődik, amikor a nő okosan költi el a férj pénzét). Ezek tudják, mit akarnak. Ismernek én Londonban egy jó néhány csinos és divatos asszonyt, aki még végeladáskor sem veszt el a fejét s azt veszi, amire szüksége van. Ezek, ilyenkor, féláron vesznek szép ruhát és igazán jó cipőt. Néha vesznek anyagot is, ilyenkor a háziavarrónő lekopiroz egy tavalyi Chanel, vagy Lanvin modellt. Sok elegáns londoni és párisi nő nem törődik azzal, hogy a fazon tavalyi. Szereti, neki jól áll és pont: mit bánja, hogy ez, meg az, két évvel ezelőtt volt divat.

★

Ugyanígy az intelligens férfi is. Őt a Piccadilly környéke érdekli, Burberry és Harrod üzletei. Nagyáruházakban leginkább eszköpenyt, vagy felöltőt vesznek. Inganyagot a Jermyn Streeten, itt az atmoszféra a XIX. századból való. Nyakkendő a Burlington Arcadon, ahol tizenkét órákor harangjáték van az Atkinson illatszertől.

Az angol férfinek sohasem jut eszébe azon bándzkodni, hogy az inge, vagy a nyakkendője mészája öt év előtti. Egy igazán szép férfing ezen a környéken néha két fontha kerül, de végeladásán ugyanezt meg lehet kapni a felért is.

A legszebb férficipők a St. James Streeten, vagy a Dover Streeten készülnek, innen látják el cipővel az angol királyt és a velszi herceget. Itt egy cipő hat font, vagy még több.

Igy vásárolnak a szegény emberek Londonban, szokta mondani egy barátom. Amint elnézem ezt a "szegénységet", szemrebbenés nélkül kész vagyok arra, hogy a folyószámukat elcserélem az enyémre. (g.)

KÖZGAZDASÁG

Mert leállásra kényszerítették a temesvári Gyapjuipar fonódáját,

Kilónként 15 frankot fizet rá a nemzeti fogyasztás és közben néhány száz munkás kenyerét veszti

Temesvár, február 22

Az érvényben lévő behozatali korlátozások életbeléptetésekor főleg azzal okolták meg az intézkedéseket, hogy a különböző, külföldi jövő áruházték importálásának megnehezítésével előnyhöz juttatják a belföldi ipart, amely az állam hathatós támogatása mellett visszahozhatja azokat a termelési terepeket, ahonnan a külföldi áru konkurenciája miatt kiszorult. Az ipar fellendül, a munkástömegek biztos keresethez jutnak, az utóbbi időben mind értékesebbé váló pénz nem kerül külföldre, egyszóval egészen romantikus színekkel ecsetelték a k'ültl gyáraknak, ürességtől kongó műhelyek gyors nekilendülését. A nagyobbik baj azonban ott volt, hogy bizonyos szempontokat követve, mindent egy kalap alá vettek. Az általánosítás és a részletek elhanyagolása, amelyeket néhol pótlótevékenységek próbáltak áthidalni, idővel teljessé tették a zűrzavart. A rendelkezések fogantatásánál mindenütt egyforma mértékkel mértek és a szakértők panaszait nem hallgatták meg.

Ez a begallérozott álláspont most súlyos bajokat eredményez. Hirt adtunk arról, hogy több nagy gyártelep volt kénytelen nyersanyaghiány miatt leállni. Legutóbb a temesvári Gyapjuipar állította le ugyanezen okok miatt hatalmas és az országban egyetlen gyapjufonódáját, 500 munkást bocsátva ezáltal

szélnék. Ha pedig azt is tekintetbe vesszük, hogy a fonódában éppen bővítési munkálatok folytak, amelyek befejezte után munkások újabb százai találtak volna új munkalehetőséget, felfoghatjuk azt a már lokális kereskedelmi szempontból is jelentékeny veszteséget, mely a tömegek fogyasztóképességének újabb csökkenése által, egyes kereskedelmi és ipari ágakat — pld. élelmiszer, ruhaipar stb. — sújtani fogja.

Azon gyárak helyzete, amelyek külföldről nyersanyagokat hoznak be, egyformán nehéz. Példának említsük meg az előbb említett fonódát. A gyár nyersgyapjút importál. Ezt belföldön, belföldi munkások foglalkoztatásával dolgozza fel olyan anyaggá, amelyet az ugyanezen belföldi szövőüzemek, kötőszövőtelepek szövötté, textiltermékekbe alakítanak át. Ezen utóbbi szövő- és kötőszövő üzemek külföldi, drága félgyártmányu fonalat volnának kénytelenek behozni az országra, amelyet már a külföldi gyár bér-rezsije is terhel. Ez a rezsikülönbség, amely egyben hatalmas devizátöbbletet jelent a számlák rendezésénél teljesen hiányzik a külföldről behozott nyersgyapjunál, amelyet már az ország belsejében alakítanak át fonallá, azaz a munkadíjat belföldi munkástömegek foglalkoztatásával, leljen fizetik ki.

Számszerű példákkal bizonyítva ezt annyit jelent, hogy

azért a nyersgyapjuért, amelyből belföldön lesz félgyártmány, kilónként 19-21 frankot kell devizában kifizetni, addig a szövőüzemek által felhasznált fonál kilójáért 34-36 frankot kell külföldre utalni.

Ez hatalmas devizátöbbletet eredményez. Végeredményben tehát

a belföldön feldolgozásra kerülő nyersanyagok privilégizálásával nemcsak pénzügyi politikáját védené a kormány, de egyben nagy munkástömegeket juttat keresethez és emeli fogyasztóképességüket.

Példa erre a német iparpolitika is, amely háborúelőtti fejlettségét kizárólag azon iparágak fejlesztésének és előnybe helyezésének köszönhető, amelyek az ország határain belül található nyersanyagokat dolgozták fel. Világosan bizonyító tényként áll előttünk a német gépipar hatalmas fejlődése az elzászi vastömegek kitermelésén keresztül. Mindezeket felül pedig éppen a textilipar az, amely a külkereskedelmi mérleg aktívá tételeként meg lehetőséget szerez a jártás, mert bár kivitteli szempontból nem igen jöhet számításba, megfelelő támogatás mellett feleslegessé teszi a külföldi textilárak importját.

Ezek a példák trutnak rá leginkább arra, mennyire merv és elzárkózó a mai kontingentálási rendszer és hogy annak mai formája mennyire teletartatlan. (a. j.)

Az 50 éves temesvári ipartestület panaszok tengerével jubilál

600 ezer iparendeléyes iparos mellett 400 ezer kontár

Ha még soká tart a kormány nemtörődömsége, kipusztulásra van ítélve a kézműiparosság, mert megfojtja az adó, a politika, a kontáriparosság és a mérlektelen terhek...

Temesvár, február 22.

A temesvári ipartestület vezetősége nagy előkészületet folytat a helybeli ipartestület ötvenéves fennállásának a megünneplésére. Munkatársunk ebből az alkalomból felkereste Gajó Ferencet, az ipartestület titkárát, aki részletesen informálta a temesvári iparosság helyzetéről, ami annyival is érdekesebb, mivel az itteni iparosság panaszai szinte sürítve tartalmazták mindazt a keservet, amelyről Erdély-szerte állandóan szó esik.

A titkár információi szerint a temesvári iparostársadalmat legsúlyosabban az a szerencsétlen kényszerhelyzet érinti, hogy több intézményt kénytelen eltartani, mint amennyire lényegében szüksége volna, sőt olyan intézményt is támogatnia kell, amely érdekei ellen való. Így például a munkakamara eltartása is kizárólag az iparosok vállára nehezedik, holott ebből a két másik érdekelt osztály, a tisztviselők osztálya és a munkások is ki kellene vegye részét, mert hiszen a munkakamara elsősorban az ők érdekeit szolgálja. Ha pedig a legkülönbözőbb terhektől sújtott iparos képtelen a munkakamara által rá rótt kötelezettségek eleget tenni, a legkegyetlenebb

megtorlás következik: akár a szerszámokat is elárverezik.

PANASZOK A MUNKAKAMARÁRA

Az iparosságnak a munkakamarával szembeni panaszára legfőképp az adott okot, hogy ott az iparosok kérésait egyáltalán nem veszik figyelembe. Így például még az elmúlt év folyamán kérte az ipartestület, hogy fogadják el a tanonciós minimumáról szóló javaslatot, mert a fennálló tanonctörvény csak a tanonciós maximumáról szól.

A kérdés még máig sem nyert elintéztést, a munkakamara kereken elutasította a javaslatot, de hogy ez mennyire fontos, bizonyítják a következő megfontolások:

Mivel a törvény nem szabályozza a tanonciós minimumát, olyan tanoncszerződések is jöhetnek létre, amelyek hat hónapra, vagy egy évre szólnak, holott egy komoly kézműipari szakma elsajátítására még két év is kevés, nem pedig egy feleslegesen. Ilyenkép ezeknek a gyors felszabadításoknak eredményeképpen kvalifikátlanként jutnak a munkakönyvhöz, majd később iparendeléyeshez és egy kontárgeneráció nevelkedik fel, amely nemcsak a maga üzleti sirjának a megásója, hanem az ipar általános tönkretételét is sietteti.

Önálló kézműipari kamarát

Az iparosok súlyos helyzetén való segítség Gajó titkár nagy képzeli el, hogy a kormány önálló kézműipari kamarákat állítson fel, amelyeknek fiókjaiként szerepelhetnének a jelenlegi ipartestületek. Ezeknek a kézműipari kamaráknak az volna az előnyük, hogy az ipartestületek szervezői és tapasztalataira épülve, feleslegessé tennének minden más szervezetet és így az iparosságot nagyon jelentős tehermentesítik aól szabadtanák fel.

ÚJ MÉRLEG: A POLITIKA

A másik tényező, amely igen jelentősen befolyásolja az 50 éve fennálló temesvári ipartestület működését, az, hogy

az új kormány uralomra jutásával kezdetét vette az iparosszervezetben a politikai aknamunka, ami mindeztől teljesen távol állt egy szervezett vezetőitől, mint pedig annak tagjaitól.

Egészen megérett a helyzet annak idején az a rendelkezés, amely szerint az eddigi politikát nem üző Banu igazgatósági biztost elmozdították és helyére Veverița Simon libe-

rális tanoncisokai igazgatót nevezték ki, aki politikán kívül érthet ugyan mesterségénél fogva a tanonckérdéshez, azonban az iparosok ügyes-bajos, kis és nagy kérdéseiben sokkal járatanabb, semhogy felelősségteljesen végezhetné az iparhatósági biztos feladatát.

Ennek a politikai kurzusnak az eredménye volt azután az a rendelkezés, amely szerint az ipartestület csak iparhatósági biztos engedélyével eszközölhet bármilyen kiadást, vagy bevételt, ami azt jelentené, hogy az ipartestület teljesen ki lenne szolgáltatva a mindenkori kormányok politikai exponenseinek, másodszor pedig azt, hogy fejtegetésre állítanák az ipartestület adminisztrációját, mert hiszen minden számla, minden felbélyegezés, minden kifizetés vagy inkasszó az iparhatósági biztos kezében keresztül menne át.

Ezt a rendetkezést, amely a legmélyebben sérti az ipartestületek ötvenéves autonómiáját, a temesvári ipartestület vezetősége a legerősebben visszautasította és közigazgatási uton megfellebbezte. Az ügy a következő hónap folyamán kerül tárgyalásra.

A temesvári iparosság a legnagyobb ellen-szervvel kíséri a kormányt ezt a politikai akcióját, mert természetesen idegenkedik attól, hogy szervezete a mindenkori kormányoknak ki legyen szolgáltatva, ami a szervezeti munka ismételt megszakadását, majd teljes megbénítását idézné elő.

ÖRÖK REFREN: AZ ADÓ

Az előbbieknél nem kevésbé súlyos az iparosságnak az adóztatás kiméletlensége ellen szóló panasz. Ami az adóztatás körül a legfelháborítóbb az a tekintetküliség, ahogyan az adókat kirójják. Még a mai leginségesebb idők idején is általános szokás az adókövetők részéről, hogy a konjunktúrális idők jövedelmét veszik adóalapul. Egy évi 20 ezer lejves jövedelemmel rendelkező kis cipész például még ma is 4-5 ezer lejjel adóztatnak meg.

Jellemző az, hogy az adókövetők a legtöbb esetben az üzlet helye és az iparos ruházódása szerint adóztatnak. Ennek a módszernek az eredményét Gajó titkár a következő esettel illusztrálja: egy tekintélyesnek ismert temesvári mechanikus, aki rádiószerelexszel foglalkozik és valaha nagyon jólmenő műhelytulajdonosa volt, ma kitűnő multja dacára is ott tart, hogy képtelen az ipartestület illetményeit fizetni. Ami romlását okozta, az a mértéktelen adó.

Evi 1 és fél milliárd lej néz ki a kontárokból.

Nagy a panasz a kontár iparra is. Ha városokban az iparendeléyes fogalma ismeretes is, a falvakban szinte kizárólag iparendeléyes nélkül működő kézműiparosok üzik mesterségüket. Ezek leg többje olyanokból kerül ki, akik még az inasévek befejezése előtt bevezetetlen tanulással kerültek vissza falujukba. Ami a legfurcsább ezeknél a kontároknál: a hatóságok engedélyeivel működnek és adót fizetnek, éppugy, mint az iparendeléyes működő kvalifikált iparosok.

Gajó titkár becslése szerint Temesvár 2500 iparosa mellett legalább 3000 működik törvénytelenül.

És hogy mennyire fontos volna, hogy a kormány a kontárkérdést minél sürgetőbben rendezze, azt az országos helyzet bizonyítja legjobban.

Románia 600 ezer iparendeléyesrel működő kézműiparosa mellett legalább 400 ezer kontár működik.

Ha a kormány intézkedései odárrányulnának, hogy különböző könnyítésekkel bevonassanak ezek a kontárok az ipartestületekbe, úgy a hozzáértők számításai szerint legalább egy és fél milliárdal emelkednék az állam jövedelme és megkönnyebbülne a nem kontár iparosok helyzete is.

A temesvári ipartestület 50 éves fennállása idején mind olyan panaszokkal "jubilál", amelyekre ha nem érkezik sürgős segítség, csak még fokozódik az iparos osztály letörése nemcsak Temesváron, hanem az egész országban. Ez pedig nem lehet az állam érdeke, hiszen a legnagyobb terheket viselő réteg ép a kisiparosság! (—sz—)

Mócvideki Fatermekeket Értékesítő R.-T.

A felvásárolt famennyiségnek negyven százalékát exportra engedi a kormány

Arad, február 22.

A vándorfakereskedelem régen kísértő problémáját ismét új megoldási tervvel próbálják rendezni: Erdélyi fakereskedőkből alakult részvénytársaság egyezményt kötött illetékesekkel a mőcáru felvásárlása tekintetében és általában igen bizakodó a hangulat, hogy a tűzfakereskedelem eme veszedelmes rákfénjét végre sikerül megszüntetni.

Mint emlékeztet, sok-sok kísérlet történt a mőcáru, a vándorfakereskedelem kiszorítására. Eleinte azt igyekeztek bebizonyítani a fakereskedők a kormány előtt, hogy a mőcatermelés felelőssége és a mőcáru forgalombahozatalának megkönnyítése tönkreteszi a szakkereskedelmet, mert hiszen az képtelen megbirkózni olyan irreális konkurenciával, mint amelyet a kormány támogatja mőc termelés jelent. Ezekben az időkben azt is kimutatták a kormánynak, hogy saját zsebében kotorászik, amikor az adót nem fizető mőctermelőket támogatja az ezernyi adóval az államháztartás fenntartásához járuló szakmai kereskedelemmel szemben. Mindez azonban hiábavalónak bizonyult: a kormány, a mindenkori kormányok, politikai elgondolások alapján még további támogatásban részesítették a mőc lakosságot és még több kedvezményt biztosítottak számukra.

Amikor azután nyilvánvalóvá lett, hogy ilyen módon lehetetlenség valamit is tenni az egyre súlyosabbá váló irreális konkurencia ellen, akkor új utakon igyekeztek a kérdést likvidálni: kereskedelmi eljárással akarták kivenni a versenyt méregfogát. Részvénytársasági alapon kísérelték meg a mőcáru felvásárlását, azonban a terv, amelyet az Erdélyi Fakereskedők Egyesülete hivatalosan indított el és hivatalosan karölt fel, különböző okok miatt meghiusult.

Most azután Mezey Márton nagyváradi fakereskedő kezdeményezésére, de széles alapokon megszervezve, ismét megindult a kísérlet: megkísérelték a mőc kérdés likvidálását. Az előtárgyalásokat ezúttal az Aradon székelő Erdélyi Fakereskedők Egyesülete folytatta le, első sorban a Crisana néven működő mőc fogyasztási szövetkezettel, amelynek elnöke egy közismert, tekintélyes kamarai képviselő, aelnöke pedig a szenátus tagja. A Crisana vezetősége ugyanis már ezt megelőzően tárgyalásokat kezdett Negura földművelésügyi alminiszterrel, aki a tárgyalások során a Szövetkezeti Központ, a Gyáriparosok Országos Szövetsége (UGIR), valamint az Autonóm Erdőpénztár (CAPS) révén tájékoztatta magát a kérdés lényegét illetően. A Crisana-val folytatott tárgyalások eredményeképpen az alminiszter ígéretet tett

arra nézve, hogy

a felvásárolt vagyis a Crisana által szállított mőcáru negyven százalékra exportengedélyt ad.

Feltételként azt írta elő, hogy a felvásárlás céljaira legalább három millió lejt biztosítsanak és hogy a mőcáru átvételi árának megállapítása mindenkor az Erdélyi Fakereskedők Egyesületének, az Autonóm Erdőpénztár, a Gyáriparosok Országos Szövetsége és a Szövetkezeti Központ vezetőségének kiküldöttének együttműködése révén történik meg. A megállapodás ilyen értelemben létre is jött. Így, bizonyos hivatalos jellege lesz az új vállalkozásnak, amennyi-

ben állami szervek is résztvesznek majd munkájában.

A felvásárlás végett megalakítandó részvénytársaság már ki is bocsátotta alapítási felhívását. A részvénytársaság elnevezése Mócvideki Fatermekeket Értékesítő R. T., székhelye Nagyvárad, alaptőkéje 1-3.000.000 lej. Alapítóként egy aradi, négy nagyváradi, két szalontai fakereskedő szerepel, valamint egy-egy fakereskedelmi cég Érmihályfalváról, Nagykárolyból és Szalárdról. Az új részvénytársaság a Crisana fogyasztási szövetkezet égisze alatt dolgozik majd és üzleti programja, hogy a felvásárolt árut szakszerűen kimanipulálja, a szokványoknak megfelelő módon osztályozza és az exportra eleve engedélyezett negyven százalékon kívül fennmaradó mennyiséget úgy minőség, mint árszempontból versenyképesé tegye és belföldön értékesítse.

Az új kezdeményezés, ha valóban az előírt célok szemmel tartásával halad a megvalósulás útjain, kétségtelenül nagy szolgálatot tesz majd az ország szakmai kereskedelmének. (b.)

Zsombolya, a második legforgalmasabb határállomás

Havonta 2000 élőállat és 15 vagon hűtött hus. — 800 vagon vasérc a Resicának — Kilencezer vagon Bohn-féle tégle — A Dekker és az Unio kalapgyárak kikerülnek a vasutat

Temesvár, február 22.

A nyugat felé irányuló élőállat és hús-export szinte kizárólag a zsombolyai határállomáson keresztül hagyja el az országot, ami ezt az állomást forgalmi szempontból az ország második legfontosabb határállomásává teszi. Kürtös után, a melynek nyersanyagforgalmát legfőképp a petróleum képezi, Zsombolya következik, ezután pedig Ghica Voda lengyel határállomás, ahol az exportált gyümölcs és bor hagyja el Romániát.

A zsombolyai állomáson az 1933-ban szállított mennyiséget véve alapul, havonta átlag 2000 darab élőállat hagyja el az országot, főleg sertés és szarvasmarha. A szállítmányok legfőképp Olaszországba irányulnak és a szállítók között a legnagyobb tételekkel Salló Ervin mérnök, Liuba Sever temesvári és Lupo Ion lugosi exportőrök szerepelnek.

Olaszország felé ezenfelül havonta 10-15 vagon hűtött hus is megy.

A bánási Lassek-cég havonta 2 vagon ugyancsak Olaszországba szállított szárnyással szerepel az exportőrök közt. Mivel az élőállat a kiviteli vám alól fel van mentve, ezek után a szállítmányok után csak a forgalmi adó az állam jövedelme,

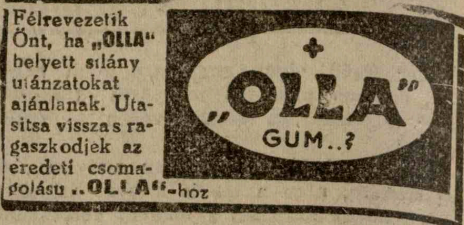
ami évi 4 és 5 millió között mozog.

Az import legjelentősebb tételét a Resica-művek részére naponta érkező vasércszállítmányok teszik. Ez a Zombolyán keresztül érkező, a délszerbiai vasbányákól érkezik és havonta 700-800 vagon között változik.

A következő, de jelentéktelen importtétel a délinövény- és gyapotszállítmányok, ezek azonban csak tranzit szállítmányok, mert elvámolásuk rendeltetési állomásukon történik.

Belföldi áruforgalmi szempontból nem kevésbé jelentős a zsombolyai állomás, mint a külkereskedelem forgalma szempontjából. Az államvasutak egyik legjelentősebb szállító fele a zsombolyai Bohn féle téglagyár, amely 300 kilométernyi körzetben a következő mennyiségű téglát szállította: 1930-ban 6800 vagonnal, 31-ben 5000 vagonnal, 32-ben 6200 vagon, 33-ban 8000 vagon és végül az elmúlt év folyamán 9000 vagon, amely utóbbi emelkedés az intenzív építkezéssel hozható összefüggésbe. Az államvasutak jövedelme ebből az utolsó évi szállításból mintegy 5 milliót tesz ki.

A zsombolyai Prochaska és Pannonia malmok liszt- és gabonaszállítmányaiból



folyó CFR-jövedelem apadásából igen jól megfigyelhető a mezőgazdaság válsága által okozott visszaesés. 1930-tól 1933-ig harmincről huszmillióra csökkent az államvasutak bevétele.

A vasuti forgalomból hiányzott eddig a Dekker és az Unio kalapgyár, amelyek miután nem élveztek szállítási kedvezményeket, főleg az okiráltság számára készült gyártmányait autón szállították. A Dekker-cég most vitta ki a szükséges szállítási kedvezményt, úgy, hogy a vasuti forgalomban már ez a kalapgyár is bekapcsolódott áruszállítmányával.

Sport

HIREK PAR SORBAN

Az idei birkozó bajnokságok színhelye Resica. Dátum: március 30 és 31.

Nagyváradon a klubok elhatározták, hogy az összes tavaszi mérkőzésekre jegyeket bocsátanak ki, 300 lejes pauszárakon. Élelmes ötlet.

Temesváron új sportpályát építenek. Fízzel 17 pályája lesz Temesvárnak. Még is látszik a sok pálya az ottani sportnivón.

Budapest szombaton van a bajnoki rajt. Kispeszt-Hungária meccsel indul az idény.

A Ripensia a tavaszi idényt mindjárt nemzetközi mérkőzéssel kezdi. Vasárnap, amennyiben a pálya használható, a ZsAK lesz vendége Temesváron.

A jó szövetkezeti tej olcsóbb lett

A tejüzletekben

Lei 4'50

Palackozva, házhoz szállítva

Lei 5'—

Tejszövetkezet, telefon 1-38.

Méhészet

Gyakorlati tanácsadó méhészek számára írta Ignác Sándor, 122 szövegrajzzal ára 132 lej, utánvételt 152 lejbe kerül. Kapható a Brassói Lapok könyvostályában.

UJRA KAPHATÓ

Dr. CHERESTESIU és DERI GYULA tanárok által szerkesztett

ROMÁNUL

100 újságciikk, élcek és képek alapján című nyelvian. A 368 oldalas könyv ára 150 lej. Postai szállítással, utánvételt 175 lej.

Kapható a

Brassói Lapok Könyvostályában

Brassóban: Kapu-utca 56-58. Bukarestben: Strada Mina 9 szám alatt.

APRÓHIRDETÉSEK

Egy szó 4 lej, vastag betűkből 8 lej. Legkisebb hirdetés 10 szó. Allástkeresőknek, vagy ugyanazon szövegű hirdetés négyeszeri feladásánál 25% engedmény. A hirdetés díjak előre fizetendők. Támpéldányt nem adunk

Allást keres

Iskolázott vincellér pince-mester jó bizonyítványokkal állást keres. Bármikor elfogadható. C. Szabó János, Di-osi 475 jud. B.hor. 1724

Vegyes

Osiriszentmiklósi Illyés család cimere nemesi levele kutyabőrön megtalálható Boehkor Ilona nyug. áll. tanítónőnél, Szumuleu, jud. Cluc. 1705

Keresek 60.000 lej kölcsönt hatszáz ezer lej értékű biztosítók ellenében. Ajánlatokat „Ingatlan” jellegre a brassói kiadóba kérek. 1726

Bukarest

Pénzt folyósítunk azonnali tármilyen összegben mindenféle eszközre és egyéb értéktárgyra. Legmagasabb áron vásárolunk aranyat és mindenféle használt ékszert. „Lombard” Sf. Jonică 11.

Keresek azonnali belépésre paplan- és ágynemű eladásban jártas ügyes nőt, aki a román nyelvet perfekt bírja. Luxor plapomarie, Szűcs D. Calea (Victoriei 50. Pasajul Imobiliár) 20277-b

BIRI NENI szakácskönyve egyetlen háztartásban sem nélkülözhető. Ára köve 100 LEJ. Megrendelhet a Brassói Lapok Könyvostályától

Mindent ingyen olvashat el-sejéig, ha most beiratkozik Minerva kölcsönkönyvtárba; azonnal naponta kölcsönözhet, előfizetést csak elsőjétől számítjuk (Victoriei 50 Passage.) 20276-b

Dr. Botvink berlini specialista bőr- és nemibajokban. Rendel: 12-2, 5-8-ig. Vasárnap 9-10-ig. Bukarest, Piața Rosetti 6. (Bulev. Carol). Telefon: 3/34-11. 20142-b

A HAZICUKRASZAT KEZIKÖNYVE. Krbeke kitűnő munkája alapján a leggyesze-rűbb és a legkülönlegesebb téstákat mindenki bázilág készítheti. A legjobb cukrászda otthon negyedannyi költséggel Ára felvázson kötésben 40 lej

Építőipari könyvek

Soltész József: Családi és Weekendházak. Több kido'gozt tervrajzzal (Anyag'smertetés, modern építőanyagok, tervrajzok, költségvetések. Építkezések végrehajtása.) Ujdon-ság. Ára 80 lej.

Némethy: Kőművesmesterség. Gyakorlati kézikönyv kőművesek, munkavezetők, vállalkozók és kőművesmesteri vizsgára készülő segédek és gyakornokok részére. Hatodik javított és bővített kiadás, 920 ábrával 198 lej

Bossányi: Kőműves és kőfaragó szerkezetek 165 lej
Bossányi: Építészeti alaktan 132 lej
Clementis: Bádoggóság. 145 lej
Grosfisk: Építőipari anyagtan. 132 lej

Lázár-Streek: A házi vízvezeték, csatornázás, gázberendezés. 132 lej

Littván: Ipari számtan és áralkuláció. 106 lej

Neményi P.: Vasbeton szerkezetek 330 lej

Némethi Zoltán: Betonmunkák zsebkönyve. 65 lej

Róth: Iparosok könyvvezetése 52 lej

Raffay: Faipari szerkezettan. 60 lej

Wagen: Mázolók és szobafestők kézikönyve 80 lej

Brassói Lapok Könyvostálya

modern könyvkereskedésben, ahol nagy választék van az összes szépirodalmi és műszaki könyvekben. Postai megrendeléseket rak-tárról azonnal elintézzük.

Olvasa és terjessze Románia legjobb magyar napilapját a Brassói Lapokat!

Felelősszerkesztő: Kocsis Béla

Kiadó, lap- és nyomdatulajdonos: Lap- és könyvkiadó R.-T. Brassó.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.